

Наши

БРОЈ 35 АПРИЛ 2007

ЈП „МАКЕДОНСКИ ШУМИ“

ИМПРЕСУМ

Наши шуми

Весник на ЈП за стопанисување со шуми "Македонски шуми"

Издавач:

ЈП "Македонски шуми"

За издавачот:

Владимир Бахчовановски
- генерален директор -

Главен и одговорен уредник:
Македонка М. Коцева

Редакција:

Македонка Коцева
Златко Голубов

Издавачки совет:

Владимир Бахчовановски
м-р Костадинка Соколовска
д-р Константин Бахчеванчиев
м-р Здравко Трајанов
м-р Слободанчо Климоски
Лепосава Ѓуроска
Бранко Клетнички

Ликовно техничка обработка:

Симон Симоновски

Печати:

ВИНСЕНТ ГРАФИКА- Скопје

Адреса:

ЈП "Македонски шуми"
Ул. Перо Наков б.б., Скопје
тел. 02 2581 089;

e-mail: makshumi@mkdsumi.com.mk
www.mkdsumi.com.mk

4

од поинаков агол

ЕДЕН РАБОТЕН ДЕН НА ТЕРЕН
"БАБУНА" - ВЕЛЕС
разговор со г-дин. Петре Тутарков

13

ПРОЕКТИ

"ПОСЛЕДИЦИ ОД ШТЕТНОТО
ДЕЛУВАЊЕ НА ЧОВЕКОТ ВРЗ
ШУМАТА И УЛОГА И ЗНАЧЕЊЕ
НА ШУМАТА ВРЗ ЗАШТИТА НА
ЧОВЕКОВАТА СРЕДИНА"

г. дин Стојан Иванов

25

ПЛАНИНАТА ЉУБОВ
И ЖИВОТ...

г. дин. Ристо Николов

28

ТЕХНОЛОГИЈА ВО
ШУМАРСТВОТО

Месечно вовед

И воведот треба да биде во функција на соодржината што следува...

Затоа овојата ќе ги пресекокнеме романтиканите и фразеолошкиата за да влеземе во самата срж на едно битисување на едно пулсирање на природното богатство со кое споданисува нашиот колектив, шумите наши и ваши драги читатели.

Поетите стихови творат посредници на боровите и јаблочите, шумите гнезда свиваат во кроините на дабовите и...

Намерниците од граната на чистинките преод честарите.

Нашиите вработени со однадреод планирана агенда го сечат онаа што е за сечење го класираат и редат овозможувајќи му на населението што ли и пријатини мигови во долините и спаѓајќи зими. Онаа дрво со по固然и имензии се пренаспортира до преработувачкиите катализатори како се создаваат производи од дрвната индустрија. Не е тоа лесна работа туку најростиив специфична и тешка несекојдневна активност за која треба и знаење и сила, волја и многу труда...

Технологијата и во тој сегмент на човековите најори мнозу помага но сепак човековиот труду е се уште промарен и затоа употребуваме посебно признание до вредните секачи, душурачи на дрва, маниуланите, превозници и машинисти кои директно се вклучени во тешкиот и сложен процес на ексилотација на дрво.

Ние како дирекција сме пратеницијата, полуга што до поттикнува, координира и овозможува целиот сложен процес во ексилотација и обновувањето и заштита на шумите. ЈП Македонски Шуми е носител на шумарската дејност во РМ и и со тоа треба да се гордееме бидејќи покрај големата одговорност исповремено и привилегија е со овој божји благојето да се споданисува. Аманет е исподното тоа благо да се одгледува, обновува, заштитува, негува и лекува се во функција на законите на мајката природа и здравиот живот накој имаме право и ние но уште поваке нашиите деца на кои сме должни да им оставиме уште побогати шумско наследство...

ЈПМШ преку преседништвото на оружници го обединува целиот шумски фонд во државата затоа одговорноста е голема, работата времноту, најтешките проблеми на куиче. Досега се констатирани многу пропусти, загуби, нерационални технолошки решенија кои резултираат со долготителни финансиски оштетувања, кајровски рашомонијади. Ќе се отвори чесна дебата поради тоа. Мора да се има доблест, ќе не осудат иницијативите

поколенија ако неусетно се води шумарството, кое ни е доверено со посебен закон.

Новојот раководство веќе прокнижува позитивни резултати и во шумата преку зголемено производство и во финансите прекупозитивни превозни работи и водењето смешта за избегнување на сите долготителни оштетувања без кои се може. Но баластот од министер е еден голем минус што ке треба да се најмине... Трансформацијата е надежја на која јава новата рекордна екипа. Да се надеваме дека ќе дувне долгочекуваниот развијорец, да ги разлишат бујните дабови лисја и резултатите да бидат убави како што всушност се убави и шумата и пролетта...

Петар Шаламанов

Овој простор одсега па по-натаму континуирано ќе биде отстапен за нашите вработени.

Еден работен ден на терен каде што се произведува.

Оваа идеја за одблиску запознавање со подружниците, произлезена од раководниот и уредувачкиот тим ја отпочнуваме токму од најблиската наша подружница Бабуна од Велес.

Уште од самиот влез најдов на срдечен пречек и од страна на вработените и од страна на директорот г-динот Петре Тутарков кој се обиде максимално да одговори на сите поставени прашања но и да овозможи одблиску да се согледаат и работите на терен во планина, таму каде што се произведува, односно каде директно се сече и дотура дрвната маса и потоа се припрема за транспорт .

По кафето за добредојде, ги начинавме темите кои се секојдневие во шумарството, проблемите со кои секојдневно се среќаваат но и начините на кој се трудат да ги разрешат истите .

Бидејќи не чекаше излегување на терен за да не губиме време директно го отпочнавме разговорот...

Г-дине Тутарков колку време сте на оваа позиција и дали проблемите на кои најдувате ви изгледаат решливи ?

На оваа место се наогам полни два месеци и слободно можам да кажам дека шумарската дејност и проблематика се многу комплексни и бараат навистина голема посветеност како во организација на производството така и во балансирањето на секојдневните проблеми со кои се соочуваме при работењето, затоа јас оваа позиција навистина сериозно ја сфатив и постојано се трудам максимално да навлезам во целокупната проблематика но

и во поглед на онаа што се вика решавање на проблеми. Таму кај што се работи постојат и проблеми но таму каде што се сака истите се надминуваат затоа секој проблем особено оној што произлегува од човекова природа, може да се дешева решлив .

Вие раководите со подружницата Бабуна, од колку шумско стопански единици е составена истата?

Ние располагаме со прилично големо пространство кога станува збор за големина на територија под шуми и вкупно стопанисуваме со следниве шест шумско стопански единици;

- Горна Бабуна
- Долна Бабуна
- Биса
- Мукос
- Тополка
- Карабуниште

Вкупниот годишен етат изнесува 22 000 м кубни огревно дрво додека пак што се однесува до техничкото дрво тоа се движи од 12 000 до 15 000 метри кубни годишно .

Имајки во предвид дека сите подружници покажуваат различни резултати во работењето, како вие ја оценувате работата на вашата подружница ?

Што се однесува до работењето на Бабуна од Велес можам да кажам дека работиме рентабилно што значи дека ги покриваме своите трошоци и трошоците за работа на дирекцијата во нашиот домен .

Дали сметате дека можете да бидете уште подобрите односно да постигнете поголеми резултати во работењето?

Сосема разбираливо е дека можеме и јас сум голем оптимист дека со тек на времето поваќе ќе се стабилизираат и нормално е да очекуваме поголеми резултати се разбира за тоа освен многу труд и работа ќе ни биде потребно да елиминираме уште некои од потешкотите што ни се испречуваат но и уште поваќе да ја интензивираме соработката со дирекцијата како поефикасно и побрзо би си ги вршеле работите.

Спомнавате елиминирање на потешкотите на што конкретно мислите?

Мислам на проблемите чија природа е предизвикана од фактори на кои неможеме многу да делуваме а тоа се пожарите но и безправните сечи од кои трпиме многу. Да не бидам сфатен погрешно кога реков дека не можеме многу да делуваме, всушност можеме но за тоа ке ни треба и поголема финансиска сигурност но и малку поголема децентрализираност во однос на дирекцијата. Еве ке ви кажам конкретен пример; за да се спречи пожар треба поголема будност и контрола а тоа значи не само поголема мобилност што се подразбира но и поголем број на вработени кои би патролирале и ноке. Но од друга страна битен фактор во сето тоа е определеноста на лугето кои ги практикаме на терен за гаснење пожари. Значи и од овој аспект сакам да укажам

на потребата од наша страна да бидеме малку понезависни во однос барем на помалите набавки како што всушност е опрема за пожари на пример. Нас ни се случува да ги испратиме лугето без основна заштита што значи дека дури и чизмите што ги носат се нивни а за посовремена опрема како што се огноотпорна облека и маски и да не зборуваме. Со тоа нивните животи ги изложуваме на опасност што законски не смееме да го правиме тоа и не дај боже да ни се случи некоја несакана повреда или нешто уште пострашно, последиците од тоа би биле несогледиви. Засега располагаме со многу сиромашен возен парк кој го наследивме од претходното раководство, би сакал да спомнам дека ни се неопходни барем два ципа за теренски активности кои би послужиле и за гаснење пожари а во однос на поефикасната работа неопходно ни е потребен еден булдожер за пробивање на шумски патишта со кои слабо располагаме. Исто така недостасува опрема за работење на лугето кои директно се на терен и ги вршат најтешките работи како што се сечата и дотурот.

Овие се потешкотите со кои секојдневно се соочуваме. Излезот го гледам доколку има разбирање за решавање и надминување на истите во тој контекс го спомнавајќи децентрализирањето барем во некои неопходни елементи а резултатот од тоа би бил поголема продуктивност бидејќи се случува и за најмала ситница ние да бараме дозвола од дирекцијата и дури ја добијеме работата веке престанала да биде актуелна што значи или ја

губиме или ке ни се случи да задоцниме со истата. И како сериозно ЈП кое стапанисува со државно добро треба секогаш да бидеме на висината на своите задачи но и прикладно облечени на терен таму каде што условите и приликите го бараат тоа.

Со колкав број на луге располага вашата подружница и дали се јавуваат проблеми од типот на меѓусебна колегијална природа?

Вкупно кај нас работат 90 луге но неретко дел од нив истовремено се на боледување а имаме и вработени со скратено работно време (поради нарушуено здравје) што одвреме навреме знае да ја забави или отежни работата. Но тие се решливи и јас сум оптимист всушност овде сме да ги балансираме и проблемите и работите така да што се однесува до мене јас не признавам проблеми од субективна природа. Дел од вработените кои навистина повеќе не се во можност да работат ќе заминат во инвалидска пензија и нивните места ќе бидат пополнети со млад работоспособен кадар кој ќе биде и поваке продуктивен. Во насока на затекнатите судски спорови настојуваме голем дел од нив да решиме спогодбено и во тој контекс апелирам до колегите раководители на сите подружници навистина да обрнат повеќе внимание во таа насока и правилно и навремено да си ги решаваат должностичко-довериштеските односи како не би трпеле финансиски шокови и доцнење на плати поради исплата на извршни решенија што некогаш имаат и големи суми. Верувам дека сите такви постапки можат да се следат или барем да се предвидат. Што се однесува до нашите должностичко-довериштески односи редовно ги следиме ги решаваме

таму каде што е возможно и оние што се преостанати за плаќање не се големи суми од кои ЈП би трпело последици. Во контекс на ова сакам да додадам дека треба да обрнеме повеќе внимание и на извршните решенија во наша полза бидејќи често фирмите што должат или повеќе не постојат или сопственикот никаде го нема.

Почитуван г-дине Тутарков навистина пријатно сум изненадена од вашето огромно познавање на работите со оглед на краткото време кое сте во шумарството особено и поради фактот што вашата бранша не е од областа на шумарството.

Доколку се сака да се успее треба да се вложи и труд. Така е и во било која област така е и во шумарството. Всушност да се биде раководител освен знаење од областа која ви е доверена треба да се познаваат и некои основни правила на игра во менаџирањето на проблемите. Најбитно од се е да се сака тоа што се работи а бидејќи шумарството е специфична гранка треба не само да се познаваат туку и да се сакаат шумите и да се мисли на нивниот опстанок бидејќи тој несомнено е поврзан и со нашиот опстанок на планетата. Некои основни вредности имаат универзални димензии што се општо прифатени и општочовечки така е и со трудот на вработените кои сакаат да бидат мотивирани а најдобра мотивација се нивните плати по можност навремени. Кога човек се

труди несомнено е дека ќе постигне резултати а кога го сака тоа што го работи тие ќе бидат и уште поголеми.

Што правите во правец на зачувувањето на шумите и нивната репродукција и дали планирате некакви активности во таа насока?

Претходно спомнав дека големи штети трпиме од бесправните сечи и овде апелирам за поголема агилност до надлежните служби и нивна поголема координираност мислам на МВР и шумската полиција за која имам и некои примедби и сметам дака би било сугестивно доколку ги образложам. Станува збор за направените трошоци од страна

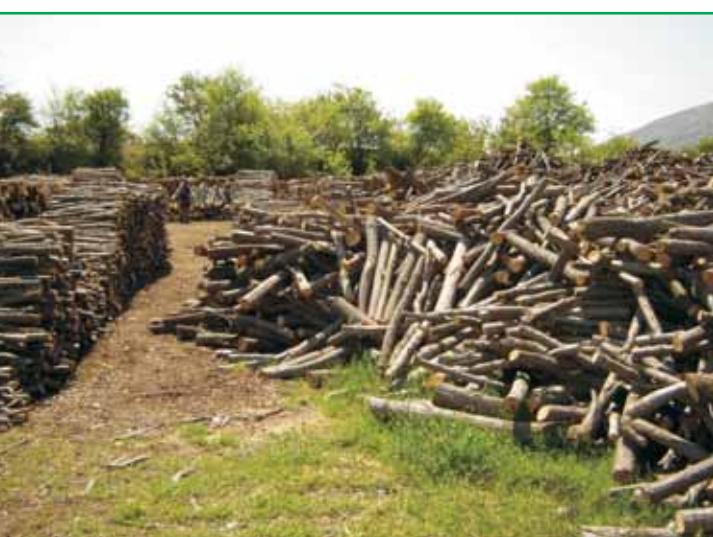
насочени кон една таканаречена кампања во правец на поголема соработка со месното население.

Никогаш нема да поверувам дека целеден регион, населено место или село во целост може да биде криминогено а кај нас се има обичај така да се етикетираат одредени места. Значи јасно е дека станува збор за поединци кои треба да се спречат по разни основи затоа почнуваме со обиколка на месните заедници каде населението ќе го запознаеме да не купува дрва на црно бидејќи и тоа е еден вид помагање на криминалот. А тоа што се однесува до пошумувањето на вистина сме спремни да ги пошумиме сите предвидени површини и затоа ќе ја искористам приликата за една сугестија околу средствата за прста репродукција, односно навремено да ги добиеме за правилно да ги намениме или пренамениме. Досега немаме добиено средства а знаете дека кога се прави пошумување тоа сепак чини. Ова би бил еден вонреден приход на кој сериозно се надеваме а кој би бил добредодјден за обновување на шумите. Без овој приход на вистина нашите можности би биле многу ограничени и скромни.

цени исто така таму каде што сме оштетиле нивен пат со наши возила (за што многу често реагираат) ќе санираме колку што можеме. Значи соработка мора да има за да не не гледаат нас како непријатели туку да ја сфатат улогата на ЈП дека не е само да искористува шуми туку дека обновува и одгледува. Кога постои соработка сосема оправдано е и да се очекува резултат.

Кога сме веке кај соработката еве и едно конкретно прашање за вас. Каква е вашата соработка со дирекцијата на ЈП и дали можеби нешто ке ни предложите, сугерирате, пофалите или критикувате?

Мојата соработка со дирекцијата е одлична. Но иако веке спомнав пак ќе спомнам дека не би било лошо да се размислува на наша поголема независност како ние поретко би доаѓале таму (а со тоа би смалиле и дел од трошоците а би заштедиле и време) за секаква ситница со што битно би ја растеретиле дирекцијата која може да се посвети на поголеми проблематики. Во однос на финансиските средства што ние ги практикуваме кај Вас бараме поголема динамика во однос на враќањето на истите назад за поефикасно функционирање и конечно јас би сакал да поставам едно логично прашање односно поваке би го формулирал како вид на сугестија за тоа да ни се одреди нам (на подружниците) месечно или годишно одреден лимит со кој ќе бидеме задолжени пред дирекцијата. Значи да речеме на пример Бабуна – Велес годишно е должна толку и толку средства да префрли на дирекцијата за нејзино функционирање за конечно да имаме прегледност во работата колку работиме колку сме сработиле или не сме сработиле и конечно да знаеме кој се подружниците кои ние ги финансираме односно покриваме. Лично сметам дека така ќе се добие поголема функционалност во работењето но и ќе се стимулираат помалите подружници повеќе да внимаваат и на бесправните сечи и на шумските пожари но и на извршните решенија. Кога секој ќе знае што работи и што треба

на ЈП во случајот на подружницата во однос на ангажирање на наши возила па и луге за транспорт на одземените дрва кои се носат до затворите. Ние за тоа не добиваме никаква надокнада а во случај кога сопствениците ќе добијат позитивна пресуда за враќање на одземените дрва немаат од каде да ги вратат и често ги бараат кај нас со што станува недоразбирање. Дали ЈП не треба да фактуира на министерството за правда бидејќи досега не добиваме никаква компензација за тоа? Ние направивме соработка со споменатите институции и моите идни активности односно активностите на подружницата се

Г-дине Тутарков дали сметате дека вашата таканаречена кампања за подигнување на јавната свест за спречување на бесправните сечи и пожарите (бидејќи дел од нив ќе признаеме се дело на намерни подметнувања) ке вроди со плод и како би ги стимулирале оние ситни крадци да не украдат?

Очекувам позитивен ефект во голем процент. На лугето од околните села кои се близку до сечиштата ќе им понудиме да го соберат отпадот односно паднатата дрвна маса по најниските можни

да сработи верувам дека ќе се зголеми и одговорноста на секој од нас поединечно без разлика на која позиција се наоѓа.

Би сакал да спомнам и еден друг проблем кој е камен на сопнување за работата на подружниците (во тоа се согласуваме скоро сите колеги раководители на подружници а тоа е неможноста од компензирање). Ке се обидам да образложам со конкретен пример. Поради изборната година што ја имавме и поради одреден сплет на околност се соочуваме со доцнење на тендерите и се појавува конкретен проблем. Почнува работна сезона, зависиме од факторот време односно климатски услови активностите во однос на производството мора да се финансираат, тендерите доцнат а ние не смееме да компензирааме услуги. Ваквата ситуација сама по себе е сложена и компензацијата се наметнува сама по себе како би ги ублажила последиците од неправилно изградениот принцип кој ни е наметнат од порано. На крајот на краиштата лубето кои ги ангажираме вршат сеча, дотур, или превоз односно се занимаваат со купување и продажба на огревно и техничко дрво и сметам дека е многу логично за почетниот период на нивните активности кога не сме во можност да им платиме и ако самите се согласат да работат под такви услови што нам ни оди во прилог, ако ништо друго барем да им се понуди дрво наместо пари кое тие би го продале за да можат понатака да си ги финансираат следните фази од активноста.

Дали тоа би значело малите подружници што работат во загуба да се санкционираат?

За секоја работа која е добро или лошо завршена сите ние и како поединци и како општество па дури и држави носиме одговорност односно добиваме награди или санкции. Зошто тука би било поинаку? Соворшено ми е јасно дека некој од подружниците располагаат со навистина слаба дрвна маса и тука навистина треба да се има во предвид и тоа. Но од дру-

га страна некако неправедно е да некој постојано влече некој друг позади себе и ако тоа веќе е така барем да бидеме транспарентни. Ако „Бабуна“ покажала многу слаби резултати можеби „Беласица“ ќе биде таа што ќе помогне условно речено но во ред е да се знае кој кога и зошто го помогнал другиот. Значи сум за транспарентност во работењето, преглед на финансиските средства малку поголеми слободи во поглед на работењето односно права, но не бегам и од обврските и од одговорностите и комплетно сум подготвен за целосен увид на моето работење.

Дури разговарваме со директорот го посети делегација од Оризари Долно која во име на организациски-от одбор беше дојдена да побара спонзорство за одржување на јубилејна 30 г. манифестија. Средби на Боснаците од Македонија на која беше поканет и директорот но и генералниот директор. Неможев а да не ја документирам средбата бидејќи целта на посетата беше да се сними еден целосен работен ден со сите негови специфики.

Подготвеноста на директорот да им помогне беше очигледна но технички се појави проблем бидејќи за спонзорства треба да се добие дозвола од Управниот Одбор а тоа е процедура која би се завршила откако проблематиката односно потребата поради која се бараат средства временски ќе истече и практично истите неможат да се наменат.

Г-дине Тутарковштоke изјавите во врска со ваквите секојдневни случајки со кој се соочувате?

Да не бидам критичен но пак ќе потенцирам подружниците се сепак важни карти во местата во кои

функционираат и оттаму населението на нас гледа и како на фактор кој понекогаш би можел да помогне барем во исклучителни ситуации. Оттука сама по себе се наметнува потребата да можеме и ние да одлучуваме по некои потреби. Во случајов јас сум правно немокен да помогнам без разлика што сакам и ценам дека треба, бидејќи овие луѓе живеат и работат тука и се наши соработници и пријатели по поваке основи. Затоа пак ќе речам редно е оние кои ги носат приходите освен обврските да ги создадат да имаат и одредени права.

По овој разговор ние се упа-

тивме во планина на местата каде се врше експлоатација на огревно дрво, загрижувачки беше податокот што на терен дознавме дека направените штети по основ на бесправни сечи годишно ја надминуваат бројката предвидена за годишно ниво што е навистина загрижувачки податок.

Таму напорно се работеше но особено ми остави впечаток податокот што експлоатацијата на трупци се врше многу експедитивно. Имено во истиот ден се вршле сите потребни операции; сеча, дотур, утовар, превоз и рас товар на местата предвидени како крајна дестинација. Ваквата практика ја воведовме поради што поголемата ефикасност бидејќи така се спречува преогањето од прва во втора класа на трупците што

неретко беше случај досега поради предолгото стоење на трупците на теренот – објаснува директорот Петре Тутарков. Со тоа битно се зголемува и продуктивноста што навистина е за пофалба.

Г-дине Тутарков дали можете да ни објасните кои од возилата што ги гледаме се ваши и со кој возен парк располагате?

Бидејќи нашиот возен парк е доста сиромашен ке бидам сосема краток;

– два камиони од марката „Фап“ стари поваке години, еден кипер и службеното возило на

подружницата.

Возилата се битен елемент за порентабилно функционирање дали планирате нивна набавка во блиска иднина?

Ако даде бог се надевам дека и ке се подновиме нас ни се потребни уште неколку неопходни технички помагала. Ако приметивте ние немаме копир и често тие услуги ни ги наплакаат навистина скапо толку колку да се купи наш, но ни фалат и компјутери. Да се надеваме дека сето тоа набрзо ке го решиме.

Во обиколка на теренот и на складиштето со кое располага „Бабуна“ се сретнавме и со работниците кои директно се поврзани со производниот процес и ја работат најтешката, најмакотрпна работа.

Некои од овие вредни луѓе и по две децении се вработени во подружницата.

„Не сум одбил никаква работна задача вели еден од нив, работам и на терен и во складот и тоа ми е работа но често немаме основни средства за работа како што се чевли ракавици капи а за заштитни одела и не памтам од кога не сме добиле“. Еве се оваа што гледате на мене е мое и сам сум си го донел од дома се надевам дека работите ке тргнат на подобро вели тој.

Овие вредни луѓе чија раце дневно сработуваат многу, честопати се здобиваат и со повреди со работењето но овде во дивините можеби и господ не чува велат тие.

Шумарството е многу тешка и напорна грanka еве гледате вака е секој ден, честопати овде во планина не врне и дожд, ни се расипуваат и возила или пак ако се случи некој одрон сме биле и со денови далеку од дома честопати и без леб поради недостапноста на теренот.

Најтешко ми пага патувањето од дома до теренот оддалечен сум 30 – тина километри и секое сабајле станувам пред 04 часот но некој мора да го работи и тоа се изјавите на некој од нив.

Тие отворено проговорија за досегашниот слаб слух за нивните маки од претпоставените особено им пречи немањето на опрема но и заборавеноста за оние кои се веке во поодминати години. Се надевам дека сега ќе се слушне и за нас и можеби некој барем малку ќе ме одмени да поработам и на некое полесно место можеби на портирница кој знае, велат тие и се надеваат дека оваа раководство можеби ќе има слух за нив.

За да се добие од шумата мора

и да се вложи беа коментарите на некои од нив и во разговорот со нив една друга група работници гласно го прокоментира мојот престој таму на моја сметка ; Лесно ви е вас во Скопје дотерани парфимиран море и стално нешто ви фали не ги знаете нашите маки , овде да се дојде да се види каде се печали лебот .

Што можев друго освен да ги разберам, навистина не е лесно таму на директниот допир со пилата за сечење, секирата, чеканот, дигалките за камиони. Потта на

нивните лица беше очигледна, нашите планинини се прекрасни но кога се работи за рекреација, од овој аゴл навистина се изгледа поинаку. Којзнае можеби некогаш и нашите плати ке скокнат за некој динар се надеваат тие. Нивната надеж е нашата дирекција а нашата треба да бидат тие односно сите луѓе кои вредно работат особено оние кои се директно поврзани со производството кое значи и плати за сите нас.

Оваа посета ја завршивме во срдечна атмосфера, вредните работнички раце никогаш нема да ги заборавам а и воодушевувањето од овој човек кој сега ја раководи оваа подружница и неговата посветеност на работата и тогаш кога има отежнати околности за функционирање . Заминувам во надеж дека можеби во некое следно идење ке видам поинакви услови но и по некоја насмевка на лицата на вредните луѓе.

Подготви: М. Коцева

Младошо дрвце и слончешо или шенкиште вериги на навикашта!

Една необична но висотиништа приказна за скроиштилеште на животни но и на луѓе...

Младо кревко дрвце на вијукото осамено на Јољаната за него врзан оѓромен слон со сосема шенка јаженце кој шаму мирни седи со часови, денови.

Оваа глешка кај секој ог случајниште минувачи па дури и кај децашта го побудува прашањето зошто оѓромниот цин едноставно не се ослободи ог заточеништво. Но одговорот лежи во неговоото дејствување и во меѓуодатата на неговиот скроиштил кој малото шалаво слонче исто шака го врзувал за дрво тоа цели денови. По безбройниште обиди да се ослободи ог јажето конечно го принудиле да свати дека поваре не вреди да се обидува. Со текот на времето во споредба со неговата чудовишина сила јажето спанало како конче но тој и понатаму мирно си седи не знајќи дека дојначното ослободување го дели само еден единствен чекор. Сите други посматрачи кои го виделе го знаат тоа само тој велелейен цин не е свесен за својата огромна моќ и останува во зааробеник на сопственото незнаење прескикано во шенка коничче.

Дали Јонекогаш и ние самиште сме се затирашале за сопствената моќ и вредноста? Скроиштилите на нашиште можностии се насекаде околу нас што не пратати ушите ог најраноото дејствување претворени во ликовите на нашиште родители, па понатаму преку ликот на некој навистина лош пешадог кој наместо да ја поштити креативноста во нас упорно ни тврди дека ние не сме добри тоа ликовно на пример шака убивајки ја и преод да се роди можността за откривање на некој наши исклучителен шаленост во нас. Познавам личност со исклучително добар шаленост за сликарство кој после 40-тата година се ослободи ог јажето на сопнување ог својот учител кој ушите ог третио оделение и ја „одредил“ супернатата дека таа не е добра. Испашата седа жнее усјеси тоа европскиот мештроволи.

Сите што скроиштили кој на овој и оној начин ни ги одредиле границиште на можностите се насекаде околу нас и колку поваре распреме шолку поваре што се обидуваат да ни ги узурпираат границиште на нашиште можностии односно да ни го нарушаат личноста интегритетот. За парадоксот да биде ушите поголем што „скроиштили“ најчесто се нашиште најмили, најсакани, прво родители, роднини поодцна настапници понатаму дури и наши животни сопатници, то некој исфрустриран и голем шеф, сосет и на крајот можеби и нашиште деца. Но сите ние сме нечии деца или имаме свои деца па да повнимаваме на јажињата на сопнување да ги исфрлиме ог своите методи. Да ги замениме зборовите „ти тоа неможеш“ со ти го можеш тоа, верувам во тебе и ти и ќе се изненадиме ог пријатините раезултати.

Иронично но висотиништа е арапската изрека; „Преод изгревсонцето настапува најгустото дел ог ноќта“ а за дочек на денот најчесто ни се поштребни само малку трпение и еден единствен чекор.

Чекор кој можеби ќе значи, поваре среќа, поваре љубов и јочиш, поварска оценка, поголема лична среќа едноставно нешто поваре ог тоа што го имаме а се спремиме да го добиеме притоа однапред откажувајќи се ог борбата поради спротивот ог гунбене на битката... Сепак до најдрагите нешти кои Јонекогаш ни изгледаат шолку дадечни најчесто не дели само чекор и малку сила и верба. Ќе се осмелиме ли да го скинеме сопственото јаже на сопнување или мирно ќе седиме во малиште граници на можностии кое тоа со себе ни ги носи?

Дали ќе изнајдеме сила да се ослободиме ог шенкиште вериги на навикашта или ќе зачекориме кон масовна промена на свестта, зависи единствено ог нас...

M. Коцева

Оваа рубрика од сега панатаму ќе биде отворена за сите колеги кои ќе изразат желба да го подготват једиторијалот.

ОД СЕКТОРОТ ЗА РАЗВОЈ, ИНВЕСТИЦИИ, ПЛАН И АНАЛИЗА

Со Одлука бр. 02-202/2 Управниот одбор на претпријатието на својата седница одржана на 25.01.2007 год. го усвои Производно-финансовиот план за 2007 година.

Со Производно-Финансовиот план на ЈП "Македонски шуми" п.о.-Скопје за 2007 година, планирано е производство на бруто дрвна маса од 831.814 м³, што е за 4,85% повеќе од планот за производство за 2006 година.

Од вкупно планираното производство на дрвни сортименти, ќе се произведе:

- Техничко дрво 144.047 м³
- Огревно дрво 602.588 м³
- Отпадок 85.179 м³

Според сортиментната структура во вкупната планирана бруто дрвна маса на ниво на ЈП "Македонски шуми" за 2007 година, техничкото дрво учествува со 17,32%, а огrevното со 72,44%. Отпадокот на ниво на ЈП е застапен со 10,24%.

Од вкупно планираното производство за 2007 година, преку режиско искористување ќе се произведат 661.358 м³ или 88,58%, додека на сеча покрај пенушка отпаѓаат 11,42% или 85.277 м³.

Од дрвните видови во сортиментната структура на планираната дрвна маса, најзастапени се: буката, дабот, елата, белиот и црниот бор и останати иглолисни и лисјарски видови.

Според квалитетот, од вкупната количина на техничко дрво, на трупци Ф и Л од бука отпаѓаат 674 м³ или 0,47%, на трупци за режење отпаѓаат 132.323 м³ или 91,86%, додека на останато техничко дрво отпаѓаат 11.050 м³ или 7,67%.

Во вкупната планирана количина на огревно дрво првата класа учествува со 66%, втората класа со 25% и сечениците со 9%.

Од вкупно планираната количина за сеча (746.635 м³), 109.586 м³ или 14,68% ќе се посечат со сопствени работници, додека за сеча на 637.049 м³ или 85,32% ќе се користат услуги од надворешни извршители.

Во вкупната планираната дрвна маса за дотур (661.358 м³), дотурот со сопствени работници (51.153 м³) учествува со 7,73%, а дотурот со надворешни извршители (610.205 м³) со 92,27%.

Со сопствени утоварачи ќе се утоварат вкупно 173.739 м³ (26,27% од вкупно планираната дрвна маса за утовар), додека со надворешни извршители се планира да се утоварат 320.910 м³

или 48,52%. Остатокот од 166.709 м³ или 25,21% од вкупната дрвна маса ќе се продава франко утоварена на шумско камионски пат.

Во вкупно планираната дрвна маса за превоз, превозот со сопствени камиони (73.909 м³) учествува со 11,18%, додека превозот со приватни камиони (420.740 м³) учествува со 63,61%. Остатокот од 166.709 м³ или 25,21% ќе се продава на шумско камионски пат, односно за таа количина нема превозни трошоци.

Вкупните трошоци за производство на огревно и техничко дрво се составени од директни и режиски трошоци. Директните трошоци за огревно дрво изнесуваат 511.489.209,00 ден., а за техничко дрво изнесуваат 191.625.084,00 ден. и истите се распоредени по фази на работа. Режиските трошоци за огревно дрво изнесуваат 856.935.201,00 ден., а за техничко дрво – 237.984.046,00 ден. Вкупните трошоци за огревно дрво изнесуваат 1.368.424.410,00 ден., а за техничко дрво – 429.609.130,00 ден. и истите, во зависност од предвидената количина за производство на огревно и техничко дрво ја определуваат планираната цена на чинење. Според овие параметри, планираната цена на чинење на огревното дрво на ниво на ЈП изнесува 2.508,58 ден/м³, а на техничкото дрво – 3.072,33 ден/м³.

Во структурата на вкупните трошоци за производство на огревно дрво, директните трошоци учествуваат со 37,38%, режиските трошоци со 50,57%, а законските обврски со 12,05%. Кај техничкото дрво, пак, директните трошоци учествуваат во вкупните трошоци со 44,61%, режиските трошоци со 40,27%, а законските обврски со 15,12%.

За реализација на планираното производство на шумски сортименти, кое се реализира во тешки услови за работа во шумите (особено метеоролошките), условува потреба од соодветна патна инфраструктура. Во ЈП "Македонски шуми" регистрирани се околу 7.411,46 км патишта, кои се оспособени за камионски сообраќај.

Од вкупната должина на патиштата во ЈП "Македонски шуми" според категоријата, на тврди патишта отпаѓаат 1.032,81 км или 14%, а на меки околу 6.378,65 км. или 86%. Отвореноста на шумите во просек изнесува 7,41 м/ха.

Отворањето на шумите треба да овозможи рационално користење на сите добра, со цел да

се подобрят производните можности на шумата. Заради рационално и профитабилно користење на шумите со кои стопанисува ЈП "Македонски шуми", потребно е правилно планирање и изградба на густа и квалитетна патна мрежа, која ќе го достигне оптималното ниво на отвореност и квалитет на шумските комплекси, со што ќе овозможи континуирано снабдување на дрвната индустрија со техничко дрво и потрошувачите со огревно дрво и други шумски производи.

Затоа, во областа на шумските комуникации во 2007 година се планира изградба на нови тврди и меки патишта во вкупна должина од 246,05 км, реконструкција на патишта во вкупна должина од 392,50 км, како и прочистување на постоечката патна мрежа во должина од 1.392,20 км. За реализација на планските задачи за изградба, реконструкција и прочистување на патиштата се планираат трошоци во износ од 105.597.045,00 ден. со сопствена механизација и со други услуги.

ЈП "Македонски шуми" врши стручно-технички работи во приватните шуми, контрола на преносот и превозот на шумски сортименти и издавање на пропишана документација.

Во 2007 година се планира да се означат вкупно 111.437 м³ од кои на техничко дрво отпаѓаат 10.076 м³, додека на огревно 101.361 м³.

Трошоците кои произлегуваат од работата во приватните шуми, согласно важечките законски прописи, ги обезбедуваат самите сопственици врз основа на важечкиот Ценовник на ЈП "Македонски шуми" за ознака и други услуги за шумите, меѓите и осамени дрва во приватна сопственост и за 2007 година се планираат во износ од 21.336.717,00 ден. Средствата пак, кои се очекуваат да се остварат по овој основ изнесуваат 28.137.990,00 ден.

Заради целосно користење на шумските потенцијали, се планира собирање и производство на други шумски производи како откуп на печурки, откуп на лековити билки и откуп на шумски плодови. Од продажба на други шумски производи се планира вкупен приход во износ од 3.773.500,00 ден., а за доработка пак се планираат трошоци во износ од 2.640.000,00 денари.

Планираната количина на семенски материјал од лисјарски и иглолисни видови изнесува 6.095 кгр.

Вкупните планирани трошоци за него-ва реализација изнесуваат 3.714.200,00 ден., а вкупните очекувани приходи изнесуваат 6.713.500,00 ден. Во расадниците во состав на ЈП "Македонски шуми" во 2007 година се плани-

ра производство на едно и двегодишни шумски и хортикултурни видови, во количина од 6.845.167 садници, од кои 4.695.167 класични и 2.150.000 контејнерски.

Вкупните трошоци за реализација на расадничкото производство ќе изнесуваат 29.026.264,00 ден., а се очекуваат вкупни приходи од 58.385.500,00 ден. Активностите во областа на одгледувањето на шумите, се базираат на обврските кои се пропишани со Посебните планови за стопанисување со шуми и Програмата за проширена репродукција од МЗШВ.

Со Производниот план за 2007 година е утврден обемот на работите во делот на простата репродукција кој изнесува 4.188,70 ха и проширената репродукција кој изнесува 1.688,85 ха.

Средствата кои треба да се остварат од Буџетот на Република Македонија по однос на Програмата за проширена репродукција изнесуваат 25.000.000,00 ден.

Сопствените средства за проширена репродукција за 2007 година ќе бидат во висина од 49.008.716,00 ден., по основ на издвојување 3% од вредноста на продадената дрвна маса. Овие средства ќе бидат наменети за пошумување на голини и ерозивни земјишта, прореди во шумски култури подигнати на голини и ерозивни земјишта, мелиорација на деградирани дабови шуми и отстранување на последиците од шумски пожари од пошироки размери преку вештачка обнова и спречување на ширењето на масовното сушење на боровите шуми и шумски култури.

Во шумите со кои стопанисува ЈП "Македонски шуми" во текот на 2006 година се регистрирани појави на штетни инсекти за чие сузбијање треба да се преземат мерки во 2007 година. Се планира сузбијање со хемиски средства (функциди и инсектициди) на помали површини од нападнати поткорници.

При каламитетни напади од одредени штетни инсекти третирањето ќе биде финансирено со средства од ЈП "Македонски шуми" и МЗШВ, што како обврска произлегува од Законот за заштита на растенијата. Во 2007 год. се планира третирање на боровиот четник во боровите шуми и шумски култури во повеќе региони на површина од 2.465 ха, а вкупните планирани трошоци во износ од 12.598.615,00 ден. за негово сузбијање треба да се обезбедат преку Програмата за проширена репродукција.

Јавното претпријатие издвојува средства во висина од 2% од вредноста на продадената дрвна маса кои се користат за учество во фи-

нансирањето на потребите на шумската полиција. Вкупниот трошок за шумска полиција за 2007 година изнесува 32.672.478,00 ден.

Во рамките на заштитата на шумите од пожари во 2007 година се планира навремено преземање на превентивни мерки, преку обезбедување на соодветна опрема, како и мобилизирање на соодветните служби. Трошоците за заштита на шумите од пожари, се планираат во износ од 8.319.152,00 ден.

Во 2007 год. во отворените ловишта со кои стопанисува ЈП “Македонски шуми” се планира по природен пат да се изврши зголемување на бројната состојба на дивечот и негова зголемена заштита преку превземање на соодветни оперативни мерки. Во затворените ловишта покрај зголемувањето на популациите дивеч се планира да се интензивира комерцијалниот лов согласно ПЛО. Со оглед на зголемениот интерес за ловен туризам планирано е да се зголеми бројната состојба на дивата свиња. Во тој контекст планирано е отварање на репроцентри за што поголема понуда во ловниот туризам, а со тоа и зголемени приходи.

Исто така во рамките на ловиштето Честово планирано е да се отпочне со производство на фазански пилиња од сопствена волиера и изградба на адаптациона волиера, за застрел на фазански дивеч. Во текот на 2007 год. планирано е изработка на 40 Посебни ловностопански основи.

За 2007 год. се планира обновување на матичното стадо на свињарската фарма во Карадарци, како и зголемување на грлата за тов во двете фарми. Исто така се планира отпочнување на пробно производство на лумбри култура.

ЈП „Македонски шуми“ во 2007 година планира да оствари вкупен приход од лов и ловен туризам и фарми во износ од 12.985.426,00 ден., како и приход од изработка на Посебни ловностопански основи во износ од 3.678.000,00 ден. и вкупни расходи во износ од 10.855.496,00 ден.

Основна цел во деловната и развојна политика на ЈП “Македонски шуми” во областа на вработеноста е оптимален број на работници за остварување на производството.

Вкупниот број на работници во редовен работен однос на ниво на ЈП изнесува 2.292 работници.

Со планот за 2007 година искажана е потреба од 1.090 сезонски работници.

Основна тенденција во оваа област е да се обезбеди доволен број на стручен кадар и пот-

полна ангажираност на работниците во процесот на производството.

Уредувањето на шумите, односно изработката на посебните планови за стопанисување со шуми е законска обврска.

ЈП “Македонски шуми” во 2007 година е обврзано да изработи 21 (дваесет и еден) ППСШ со вкупна површина од 113.056,58 ха од кои 15.420,72 ха разновозрасни, 19.062,51 ха едновозрасни високостеблени, 46.649,40 ха нискостеблени, 1.583,16 ха култури, 11.862,47 ха шикари или вкупно обрасната површина од 94.578,26 ха и 18.478,32 ха необрасната површина. Стручните проектантски работи ќе ги изврши Секторот за уредување на шуми и ловишта и проектирање при ЈП “Македонски шуми”.

ЈП “Македонски шуми” во 2007 година планира да оствари вкупни приходи од основната и други дејности во износ од 1.977.873.188,00 ден. и вкупни расходи во износ од 1.865.197.642,00 ден.

Според тоа, претпријатието планира да оствари позитивен финансиски резултат од работењето (добивка), така што по подмирување на придонесите и даночите од добивката, би остварило нето добивка во износ од 99.154.480,00 ден.

Ревијата “Наши шуми” излегува од 1998 година. Во 2007 година се планираат 4 броја од оваа ревија во тираж од 1.500 броја.

Според планот треба да се издаде каталог на производите од шумарството, преведен на неколку странски јазици.

За деловната 2007 година се планира поддршка и организирање на саеми и манифестиции како што се Денови на шумарството и Зелена Македонија, подготвување на рекламен материјал според потребите на фирмата, координација и поддршка на меѓународни проекти, едукација и дообука на кадри, учество на советувања, семинари и работилници, симпозиуми и други средби од областа на шумарството кои се во функција на стручно унапредување и осовременување на планираните активности.

Подготвиле:

Дипл.инж. Гордана Серафимовска

Дипл.еџц. Билјана Чакаровска

Пом. Директор за анализа план и развој:

Костадинка Соколовска

ПОСЛЕДИЦИ ОД ШТЕТНОТО ДЕЛУВАЊЕ НА ЧОВЕКОТ ВРЗ ШУМАТА И УЛОГА И ЗНАЧЕЊЕ НА ШУМАТА ВРЗ ЗАШТИТА НА ЧОВЕКОВАТА СРЕДИНА

Како е можно да се продаде или купи небото и топлината на земјата? Ние не сме сопственици на свежината на воздухот и бистрината на водата за да можеме лесно да тргуваме со нив.

Секое делче од земјата, секоја борова игличка, секое зрнце песок во речните плитоци, секоја маглинка во шумската темнина, на мојот народ му се свети. Тревките кои дишат нам ни се сестри, еленот, ждребето, големиот орел ни се браќа. Каменестите врвови, сочните пасишта, топлото тело на понито и човекот, сите се делови на исто семејство. Водата што блика од нашите реки не е само вода. Тоа е и крвта на нашите предци, заради тоа ни е света.

И кога би ни ја купиле нашата земја мора ова да им го кажете и на вашите деца. Што ти вреди животот ако не можеш да го слушнеш, отварањето на пролетното лисје, рикот на козорогот, ноќното крекање на жабите, или мекиот звук на ветрот кој си игра на површината на водата освежен со пладневниот дожд и здивот на боровината.

Белиот човек како да не го разликува воздухот што го вдишува и е имун на смрдеата. Доколку ви ја продадеме земјата, не заборавете никогаш колку е скапоцен воздухот, од него живее сè и сè што е живо го вдишува.

Извадок од писмото на индијанскиот поглавар SEATTLE до американскиот претседател АБРАХАМ ЛИНКОЛН кога сакал да им ја купи индијанската земја во 1854 год.

дипл. шум. инг.
Стојан Иванов

ПОСЛЕДИЦИ ОД ШТЕТНОТО ДЕЛУВАЊЕ НА ЧОВЕКОТ ВРЗ ШУМАТА

Шумите како еден од најзначајните биоресурси што обезбедуваат живот и повеќе економски, еколошки и рекреативни полезности бараат посебно внимание при програмирање и спроведување на соодветни активности.

Нерационалното користење на овој биоресурс доведува до опасно смалување на шумскиот фонд, предизвикува ерозивни проблеми на земјиштето и штетно влијае врз здравјето на луѓето и биоразновидноста.

Влијанието на одредени фактори се причина за добрата или лоша состојба на шумскиот фонд. Бидејќи знаеме дека шумите и шумското земјиште се мошне важни фактори, а можеме слободно да кажиме и најважни, во заштитата на човековата околина, и за животот на секој наш граѓанин без оглед каде живее и што работи.

Во скlop на тие фактори што ја чинат биоценозата има и такви кои во еден или друг случај антагонистички се однесуваат кон основниот едификатор во шумската заедница односно кон шумските дрвја. На таквите појави шумата сама со сопствениот механизам се спротиставува, односно се стреми кон воспоставување на првобитна привидна рамнотежа. Меѓутоа внатрешната енергија за самостојно адаптивно регулирање на соодветната

заедница е ограничена. Шумата ја воспоставува рамнотежата во услови кога интензитетот на нарушувањата не се од големи размери. Во спротивно пак, ако не успее да се спротистави таквата заедница ќе девалвира во понизок степен на развој. Сите фактори што на еден или друг начин нанесуваат нарушувања во животот на биоценозата, ќе нанесат штета и врз шумските видови дрвја.

Според нивното потекло разделени се на биотски, абиотски и антропогени.

Нарушувањето на шумската биоценоза може да биде од биотско потекло, кое главно е последица на квантитативните промени на популациите кај животинскиот и растителниот свет.

Нарушувањето пак што настанува кај шумската биоценоза од абиотско потекло сè последица на зголемено или намалено дејство на екстремните температури, струењето на воздушните маси, атмосферските талози како и електрични празнења на атмосферата.

Нарушувањата што настануваат на шумската биоценоза како последица на антропогените фактори (фактори што ги предизвикува човекот) се најголеми. И тоа: грешки во стопанисувањето, бесправни сечи, уништување од шумски пожари, отровни гасови, штетни материји итн.

Со нарушувањата кои настануваат од абиотски и биотски фактори шумата на еден одреден начин може да се бори и да воспостави рамнотежа во природата. Но на несмисленото делување на човекот таа не е во состојба да се спротивстави.

Односот на човекот кон својата природна околина е изразито специфичен. Тој со своето дејствување за релативно кратко време од своето постоење, успеал длабоко да ја измени својата природна рамка, посилно или потрајно од било кои други живи суштества а истовремено во голема мера го одредил и понатамошниот правец на развитокот на биосверата.

Од моментот на своето постоење до денеска човекот станал еден од најсилните еколошки фактори кои интервенира во сите основни збиднувања што се случуваат во рамките на биосферата. Секојдневното штетно делување на човекот врз природата не може да го поврзeme ниту со неговата разумност ниту со неговата бројност. Биомасата на човештвото е несразмерно мала спрема биомасата на останатиот жив свет. Фактот што тој врз природата дејствува преку својата специфична организација им дава на неговите потфати специфичен

карактер. Во однос на природата, човекот не настапува како поединец или ако настапува неговото влијаније е мало и незначително.

Дејството на човекот врз природата е колективно преку општествената заедница. Специфичноста на тоа дејство е во тоа што се врши со примена на техника, која преставува битна социолошка категорија што ги опфаќа не само материјалните орудија туку и цела низа искуства, систематизирани во вид на наука.

Кон ова треба да се додаде и тоа што потфатите на човекот, како општествено битие се изведуваат свесно, преку свесна воља условена кон исполнување

на однапред поставена цел. Со такви специфични можности, кои го издвојуваат од другите живи суштества, човекот завзема сосема исклучителна положба во биосверата. Промените кои со своето дејствување ги предизвикува во природата се далекусежни, трајни и се протегаат преку целата биосвера.

Така на пример пестицидите и другите причинители на загадувањето на човековата околина не се задржуваат само на третираната површина или во непосредната околина каде што загадувањето се врши туку деградационите супстанци можат да бидат пренесени преку воздухот и водата на илјадници километри далеку од изворот на загадувањето.

Човекот со своето несовесно делување кон природата прави огромни штети при што шумата и шумските земјишта не самошто не се поштедени туку и го плаќаат и најголемиот данок на „најживилизираното суштество“ на планетата.

Поради промените што ги прави човекот секојдневно врз шумскиот покривач се јавуваат неизбежните и силни промени на климатските и едavските услови на земјата.

Примерите се многубројни во сите делови на светот па дури и во доскоро непроодните тропски прашуми. Така големите шумски комплекси во светот па и кај нас со: сеча, пожари, крчење, а во поново време, со брзиот технолошки развој, со испуштање во атмосферата и почвата на неограничени количества на отровни гасови и материји, во голема мера се уништени.

Од испитувањата кои што се правени во светот па и кај нас за уништеноста и заболеноста на шумите добиени се катастрофални показатели. Тој процент е многу висок дури и алармантен и се движи кај одредени земји и до 70 % .

Од ваквата специфична положба на загрозеност на шумите треба да произлезат и низа одговори и решавачки задачи како за општествота во целина така и за шумарствата како дејности.

Глобално тие треба да се состојат во правилно и стручно стопанисување, секогаш имајќи го и запазувајќи го еколошкиот момент, како и подигање и создавање на нови шуми на предели без шума (односно пошумување на голини и ерозивни терени).итн.

УЛОГА И ЗНАЧЕЊЕ НА ШУМАТА ВРЗ ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Значењето и улогата на шумата во просторот произлегува отаму што таа вклучува мошне сложени и до висок степен стабилни еко–системи (биоценози), а биолошки тесно е поврзана со околнината и ја условува еколошката рамнотежа на пошироки пространства.

Шумата во градба на екосистемот преставува една од фундаменталните фактори. Нејзиното значење не се состои само во можноста да гради специфична шумска биоценоза туку таа како едификатор на еден или друг начин ги одредува другите членови односно го одредува богатството на биоценозата. Но не само тоа таа има и други значења:

- го регулира водниот систем;
- ја зголемува релативната влажност на воздухот;

- ги намалува температурните осцилации како во воздухот така и во самата почва;
- ги подобрува физичко–хемиските својства на почвата;
- ја спречува ерозијата;
- влијае на поедини елементи на педосферата, хидросферата и атмосферата;
- испушта најчиста вода во атмосферата преку процесот на транспирација;
- ја модифицира климата;
- преставува самообновителен систем – производител на биомаса, како и извор на добра; (дрво, плодови семе) и др.
- преку процесот на фотосинтезата и дишењето во шумите се изведува циркулација на кислород и јаглерод двооксид и се обезбедува кружно движење на биогените елементи;
- производител е на кислород;
- го апсорбираат и фиксираат јаглеродот двооксид;
- ја апсорбира прашината од воздухот – преставува механички прочистувач на воздухот;
- ја намалува бучавата;
- ја намалува инсолацијата;
- не ќети од штетното влијание на ветровите, врнежите од дожд и снег; и др.
- значајна е за здравјето на човекот;
- има рекреативна улога итн.

Сите овие фактори на влијанија и значења на шумата врз животната средина можат да се групираат и поделат на:

–Општествено – стопанско значење на шумата

–Значење на шумата за климата

–Значење на шумата за режимот на водите

–Значење на шумата за заштита од ерозија, порои и поплави

–Значење на шумата за прочистување на воздухот и др.

ОПШТЕСТВЕНО-СТОПАНСКО ЗНАЧЕЊЕ НА ШУМИТЕ

Значењето на шумите и нивната економска улога во животот на луѓето може правилно да се отцени само на тој начин ако комплексно се опфатат сите придобивки што шумите ги даваат како во економскиот така и во културниот живот на луѓето.

Многубројни се придобивките што шумите ги дават како што се многубројни и потребите кои од нив се очекуваат. Груирајќи ги придобивките на општествено–стопанското значење на шумите истите можат да се поделат на две групи:

- директни или непосредни;
- индиректни или посредни;

Директните придобивки уште се викаат и материјални, и тие во прв ред се однесуваат на продукција на дрво и други шумски производи како

што се: шумски семиња, шумски подови, лековити и ароматични растенија и други производи од растително и животинско потекло.

Индиректните придобивки уште се нарекуваат и посредни, не матрејални или општествени функции на шумата. Значењето на шумите за заштита и уапредување на животната средина се огледа токму во општествените функции.

Ова тврдење доаѓа отаму што, ако ги земеме предвид податоците што ни ги дава светската литература, дека вредноста на општествено корисните функции на шумата во одност на вредноста добиена преку дрвна маса е 73:27%, јасно може да се виде

колку се поголеми општествено корисните функции од економските иако кај луѓето постои едно лажно верување дека главната функција на шумата е за добивање на дрвна маса.

Имајќи го во предвид последното, денес не само што на општествените функции на шумите им се придава се поголемо внимание и значење, туку истите се предмет на бројни научни истражувања и проучувања. Врз основа на добиените резултати и сознанија се превземаат низа

мерки и активности со цел правилно и рационално стопанисување со шумите и шумското богатство односно нивна заштита, одржување и уапредување не само заради продукција на дрво и други шумски производи, туку уште повеќе заради нивните општокорисни функции.

ЗНАЧЕЊЕ НА ШУМИТЕ ЗА КЛИМАТА

Од бројните проучувања докажано е дека на голите обезшумени терени има екстремни својства на климатските појави, како што се: поголеми температури на воздухот преку денот, поголемо струење, поголемо испарување на влагата, а преку ноќта изразито

пониски температури, појава на мразеви во зимскиот период и сл. Сите тие појави во шума се модифицирани – ублажени. Од тоа произлегува заклучок дека шумите имаат позитивно влијание врз климата, односно самата шума создава специфична микро клима која има пресудно влијание кон својата поблиска околина.

Како што е познато микроклиматот може да се менува од страна на човекот ако шумите се исечат или уништат на одредени простори, додека врз макроклиматот може да се влијае ако шумите се сечат и уништуват на големи пространства.

Благопријатните услови во шумата, како што се пониските температури во текот на денот во летниот период, побавното испарување на влагата, намалувањето на воздушните струења и силата на ветровите, се погодно место за развој и опстанок на целиот жив свет на едно подрачје односно во шумските еко системи.

Влијанието на шумата врз сите климатските појави е позитивно така што истата создава благопријатни климатски услови за развој и опстанок на живите организми, а со тоа и врз квалитетот на животната средина.

ЗНАЧЕЊЕ НА ШУМИТЕ ЗА РЕЖИМОТ НА ВОДИТЕ

Со цел да се добие што појасна престава за значењето на шумите за режимот на водите е потребно да знаеме што се случува со врнежите кои паѓаат на терени со шуми и терени без шуми. Врнежите кои паѓаат

на терени под шума дел се задржуваат на самата крошна како и другата вегетација, дел се задржува во самата почва а мал дел дел истекува, што не е случај кај не пошумените делови. Покрај задржувањето на дел од врнежите, шумите имаат способност да го забават испарувањето на влагата од почвата, да го забават топењето на снегот, наглотото истекување на водите итн.

Напредизнесените особини и влијанија на шумите во циклусот на атмосферските води придонесуваат во подрачјата богати со шуми да има релативно добар режим на водите, тоа значи да има поголема количина на вода, порамномерен распоред на водите во време и простор што од своја страна има позитивно влијание на квалитетот врз животната средина.

Значењето на шумите е доста големо и за прочистување на водите, односно шумите се природен филтер за евентуално загадени води, посебно од механички загадувачи а во извесен степен и од други видови загадувачи на вода.

ЗНАЧЕЊЕТО НА ШУМИТЕ ЗА ЗАШТИТА ОД ЕРОЗИЈА, ПОРОИ И ПОПЛАВИ

Порано се сметало, дека шумите како такви можеле да спречат појава на големи катастрофални порои и поплави. Тоа не е точно бидејќи големите катастрофални порои и поплави имаат свои специфични карактеристики и причини за настанување. Такви причини се големи количини на врнжи за релативно кратко време (поројни дождови), паѓање топол дожд

на се уште нестанат снег, а со тоа нагло топење на снегот, провала на големи брани и други природни или вештачки препреки и сл.

Шумите т.е. шумската вегетација можат да задржат еден дел од врнежите, но при врнжи од силен интензитет тоа задржување е сосема незначително. Меѓутоа шумите со своите дрвја и друга растителност во секој случај го успоруваат истекувањето на површинските води.

Заштитата на шумите од појава на ерозија како и испарување во текот на целата година, за разлика на пример од повеќето земјоделски култури, кои вршат заштита само до „жетвата“.

Спречување на отекувањето на површинските води има своја граница, па при големи и со силен интензитет на врнжи, има релативно помало значење.

Освен значењето на шумите за заштита од ерозија порои и поплави, шумите имаат посебно значење и за заштита од силни ветрови, спречување на појава на лавини од снег, одронување на земјиштето.

Имајќи го во предвид вака големото значење на шумите за заштита и унапредување на животната средина во многу земји па и кај нас со посебни закони се предвидуваат конкретни мерки во врска со стопанисувањето со шумите а посебно со категоријата со таканаречените заштитни шуми.

Исто така покрај издвојувањето на одделни шуми како заштитни шуми се превземаат мерки и се вложуваат средства за правилно стопанисување со тие шуми, како и за пошумување на голини кои посебно се загрозени од ерозивните процеси и сл.

Потоа пошумување и подигање на шуми околу населени места, покрај сообраќајници, водни текови и други стопански објекти за нивна заштита од ерозија порои и поплави.

ЗНАЧЕЊЕ НА ШУМИТЕ ЗА ПРОЧИСТУВАЊЕ НА ВОЗДУХОТ

Како што е познато, шумите играат мошне значајна улога во создавањето на кислородот кој е неопходен за опстанокот на човекот и другите живи суштества. Шумите се најголема и најважна природна фабрика за производство на кислород.

Чистиот воздух станува ограничен природен извор поради се поголемиот пораст на изворите и обемот на загадување не само на воздухот, туку и на водите и земјиштето и воопшто на нивната природна средина.

Бидејќи чистиот воздух е заедничко општествено добро одговорноста е на целото општество, ова добро да се зачува и да се распореди за да му е достапно на секого. Остварувањето на таквата цел бара одредени средства и напори од секој човек но и одговорност за зачувување на животната средина. Затоа се повеќе се свака дека проблемот на загадувањето на воздухот односно на животната средина не е проблем само на една земја туку тоа е проблем кој ги поминува државите па и регионалните граници. Тој проблем се глобализира и интернационализира и станува светски проблем.

Шумите имаат се поголемо значење во заштитата

на животната средина и прочистувањето на воздухот. Тие покрај тоа што се најголем природен извор на кислород на планетата земја со својата огромна зелена површина, делуваат како филтер на кој се задржуваат честичките од чад, прашина и др. материји. Таквиот филтер и функција на шумите е постојана во текот на целата година. Меѓутоа парадоксално во современиот свет е тоа што се повеќе се намалува површината на шумите а се повеќе се зголемува загадувањето на воздухот.

Значењето на шумите за прочистување на воздухот и воопшто за животната средина покрај другото може да се согледа и преку следниве показатели:

- намалување на бројот на заболувања кај луѓето;
- намалување на болничките денови и отсуство од работа;
- нивото на ефикасност при работа и продуктивност на трудот;
- намалување на потребите од одмор и рекреација надвор од населените места и др.

Значењето на шумите се зголемува и поради тоа што со движењето на воздухот, подрачјата со слаба пошуменост се снабдуваат со кислород од подрачјата кои се богати со шуми.

Од сево ова кажано претходно не постои дилема ниту во светот ниту кај нас за огромното значење на шумите за опстанокот на човекот и биосферата во целина.

Здравите и трајни шуми се основниот предуслов

за здрава и добра животна средина. Тргнувајќи од оваа аксиома проблемите со шумите воопшто во заедницата и пошироко треба да се третираат и решаваат во контекстот на нивната голема улога во биосферата. Тие не може да се третираат само како производство на дрвна маса туку како шумски еко-систем со сите позначајни функции во заштита на нивната средина.

ГЛАВНИ ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ:

Во основа цели и задачи по оваа проблематика постојат многу, но ќе се задржиме на некои поважни од нив и тоа:

- подигање на еколошата свест кај граѓаните;
- одржување, збогатување, и подобрување на постојниот шумски фонд;
- неминовни одгледувачко-уредувачки мерки првенствено кај новоподигнатите шумски култури и младите природни насади;
- мониторинг и заштита на шумите од растителни болести, штетници и шумски пожари;
- заштита на шумите од бесправни сечи;
- примена на реалени годишени етати;
- проширување на постојниот шумски фонд преку пошумување на голини и ерозивни земјишта;
- контрола и примена на казнена политика од страна на шумарската инспекција, шумарската полиција, и сл.;
- мелиорација на деградирани шуми и преведување во повисоки форми;
- мелиорација и санација на поројни подрачја;
- трајно и планско обезбедување на неопходни средства за одржување и реконструкција на постојните шуми како и за подигање нови;
- превземање на сите можни превентивни мерки за заштита од шумски пожари и уништување на шумската биоценоза;
- ангажирање на професионални шумски кадри во разрешувањето на овие проблематики;
- изготвување на добар просторно-урбанистички план;
- воиднина е потреба директните индиректните корисници на општо корисните функции на шумите

да бидат задолжени од фондовите за обновување и заштита на шумите .

ЗАКЛУЧОК

1. Гледајќи ја од една страна состојбата на загрозеноста на шумите а од друга нејзиното огромно значење за животната средина и воопшто опстанокот на човекот, стопанските субјекти кои го користат благодетот од шумите а посебно државата треба да превземат мерки за зачувување, подобрување и збогатување на шумскиот фонд како не би дошло до свесно или несвесно сечење на гранката на која што седиме.

2. Од сето ова можеме слободно да кажеме дека шумата преставува "сончева машина" која дрвото го произведува по пат на фотосинтеза. Овде треба да укажеме на тоа дека во текот на овој тивок и чист производствен процес на дрво, покрај многу други користи, шумата наместо да излачува штетни материји или опасна радијација како што е тоа случај кај некои видови производства, таа го излачува за животот неопходниот кислород.

3. Слободно можеме да констатираме дека човекот со својата алчност, задоволувајќи ги моменталните или подолготрајните потреби, тој земал и го уништил шумскиот фонд со помал или поголем интензитет, без да води сметка за еколошките законитости што владеат во природата. Човекот со својата супериорност е господар на природата, тој на тоа има право, но не смее со својата активност, да ја менува природната средина, во толкови размери кои ги пречекоруваат границите на еколошките законитости, бидејќи во спротивно ќе се доведе во состојба, кога човек ќе се бори против човек, за да ја воспостави природната рамнотежа во природната средина, но само да не доцна.

Идеа и изработка:

**Дипл. шум. инж. Стојан Иванов
Пом. директор. за користење
и примарна преработка на дрво**

АПЕЛ

**"Ако сакате да уништите еден народ
уништете му ги шумите"!**

Почитувани граѓани !

Поради бројните штети нанесени на нашите планини како последица на пожарите апелирам за ваша поголема будност и поголема одговорност бидејќи шумите се наше заедничко добро и доколку ги немаме последиците би биле несогледливи. Затоа чувајте ги и грижете се за нив како за нешто свето и пријавете ги несовесните предизвикувачи на пожари .

Да им кажеме стоп на пламените јазици !

Со почит!

Владимир Бахчовановски
Ген. директор на ЈПМШ

ВО ЧЕСТ НА ГОДИШНОТО СОБРАНИЕ НА МЕД

На 03 Март 2007 година во просториите на Земјоделскиот факултет во Скопје се одржа годишно собрание на Македонското Еколошко Друштво .

Во Македонското Еколошко друштво членуваат околу 250 членови од различни области на екологијата и заштитата на животната средина како што се; фундаменталната екологија, агроекологија, пределна екологија, урбана екологија, биодиверзитет и негова заштита, загадување, мониторинг, мерки за заштита на животната средина, еколошка едукација итн .

Членовите на МЕД се научни и стручни и кадри од доменот на екологијата и заштитата на животната средина. Многу од нив се вработени на универзитетите во Скопје и Битола. Останатите работат во различни институции во Македонија чија дејност директно или индиректно е поврзана со заштитата на животната средина или нејзино унапредување како што е случај со ЈП Македонски шуми.

На годишното собрание присуствуваа членови од горенаведените области и помеѓу другото беше предложен и усвоен годишниот извештај за 2006 година . Од планираните активности на МЕД за оваа година;

- организирање на тренинг семинари за НВО
- издавање информатор / три изданија годишно
- одржување на ВЕБ страната како средство за размена на информации

- организирање годишни собранија со поканети предавачи ќе наведеме неколку од клучните проекти на МЕД кој веке се имплементирани во РМ .

„ПРОЕКТ ЗА ЗАШТИТА НА МРШОЈАДЦИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА“

Од 2003 година, од 2006 година се имплементирани и следниве проекти;

- „РАЗВИВАЊЕ НА БАЛКАНСКА МРЕЖА ЗА КООРДИНАЦИЈА НА АКТИВНОСТИ ЗА ЗАШТИТА НА ЕГИПЕТСКИОТ МРШОЈАДЕЦ“

- „ЗАЈАКНУВАЊЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ КАПАЦИТЕТИ ЗА ЗАШТИТА НА МРШОЈАДЦИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА“

Од 2006 година отпочнат е со реализација проектот за;

„ЗАЈАКНУВАЊЕ НА МРЕЖАТА НА ЕКОЛОЗИТЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ПРЕКУ ЈАКНЕЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ НА МЕД“

Во проектите замониторинг за заштита и мониторинг на балканскиот рис се предвидени две програми;

- „ПРОГРАМА ЗА ЗАКРЕПНУВАЊЕ НА БАЛКАНСКИОТ РИС“

- „ЈАКНЕЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ ЗА АКТИВНОСТИ ВО ПОВАКЕСЛОЈНА ДЕМОКРАТИЈА, СО ОСВРТ НА ЗАШТИТАТА НА ВИДОВИ ВО ПОГРАНИЧНИТЕ ОБЛАСТИ „Од Јануари во оваа тековна 2007 година МЕД започна со реализација на проектот;

- „ОСОГОВСКИТЕ ПЛАНИНИ ВО БАЛКАНСКИОТ ЗЕЛЕН ПОЈАС“

Проектот беше поттикнат од МЕД и бугарската Фондација за Биодиверзитет во рамките на иницијативата за Европски зелен појас, со цел формирање на прекуграницни заштитено подрачје на Осоговските Планини како дел од балканскиот зелен појас . Проектот го финансира франкфуртското зоолошко друштво.

Исто така значајно е да се спомене дека од оваа календарска година ке се отпочне со програмата;

- „ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ЗАШТИТА НА ЗНАЧАЈНИТЕ РАСТИТЕЛНИ ПОДРАЧЈА ВО МАКЕДОНИЈА“.

Со овој проект Македонија ке се приклучи кон останатите европски земји кои веке имаат идентификувани и заштитени растителни подрачја . Ваквата програма која е од огромно значење за нашата земја е имплементирана од страна на PLANTIFIL INTERNATIONAL во соработка со FLORIN од Холандија и на Балканскиот полуостров вклучува работни тимови од Бугарија, Хрватска, Црна Гора и Македонија .

Со оваа програма се опфатени следниве пет значајни компоненти ;

- Толкување и документирање на растителниот диверзитет
- Заштита на растителниот диверзитет
- Одржливо користење на растителниот диверзитет
- Зајакнување на капацитетите на заштита на растителниот диверзитет
- Имплементација за едукација на растителниот диверзитет

Оваа годишно собрание на ДЕМ беше проследено и од претставниците од ЈП Македонски шуми и во него учествуваа; г-га Славица Стефанова - шумарски инженер; г-дин Тони Јованов магистер по шумарство, г-дин Славе Петрушевски доктор на шумарски науки, г-дин Дејан Манџуковски шумарски инженер, г-дин Ило Крстев шумарски инженер, г-дин Блајче Георгиев шумарски инженер. На годишното собрание на ДЕМ г-динот Тони Јованов од ЈП Македонски шуми беше предложен да ја води секцијата за шумарство и беше избран со акламација .

Во организација на МЕД во Струга во хотел Дрим од 06 – 09 октомври ќе се одржи третиот конгрес на еколозите со меѓународно учество. На конгресот ќе бидат застапени следниве секции;

- Биодиверзитет (теории и концепти – од ген до екосистеми и предели; геодиверзитет); конверзацијска екологија

- Одржлив развој и просторно планирање
- Еколошки теории и концепти, модели на работењето во екологијата
- Популации и заедници (динамика, односи и интеракции); популацијска генетика и еволутивна теорија
- Терестични и акватични екосистеми
- Агроекологија

- Заштита на животната средина
- Пределна екологија
- Еколошка едукација

Овој конгрес ќе биде посветен во чест на Д-р Љупчо Групче по повод одбележување на 80 год. од животот и неговата активна научна работа .

ИЗВЕСТУВАЊЕ

Почитувани граѓани, наши вработени од внатрешноста на РМ и наши соработници. Ве известуваме дека од овој месец седиштето на дирекцијата на ЈП Македонски шуми се наоѓа на нова адреса. Поточно се наоѓаме во зграда во кругот на фабриката МЗТ на патот во близина на Фершпед. Адресата е следна; Ул. Pero Наков бб. Тел; 02 2 581 089

СКЛУЧЕН ДОГОВОР СО ПИОМ

Во февруари оваа година од страна на ЈПМШ преку првиот менадџер г-динот Владимир Бахчовановски беше реализирана долго очекуваната соработка со ПИОМ за наплата на заостанатите придонеси за пензиско и инвалидско осигурување при што беше потписан договор. Ваквиот договор и за вработените и за ЈП навистина многу значи и претставува чекор напред кон онаа што се натрекува подобра иднина која сите со право ја очекуваат. Во прилог го приложуваме документот кој е потписан од двете страни.

ШТЕТИ ОД ШУМСКИТЕ ПОЖАРИ!

Во периодот од 01 01 до 20 04 на ниво на вкупната територија на РМ покриена под шуми се случија 241 пожар. Опожарената површина изнесува околу 3,822.80 ха. Од тоа вкупно опожарената дрвна маса изнесува; 9,074.00 метри кубни вкупната штета од пожарите изнесува: 32,215,348.00 денари а трошоците направени при гаснење на пожарите изнесуваат вкупно: 5,419,352.00.

Врз основа на член 165 став 1 точка 1 и 5 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување и Одлуката за начинот на плаќање на заостанатите неплатени обврски по основа на придонесите за пензиско и инвалидско осигурување (Службен весник на РМ. бр.75/06), Фондот на пензиското и инвалидско осигурување на Македонија, застапуван од директорот, односно од него овластено лице, Живко Исакоски и ЈП „Македонски шуми“ застапувано од Владимир Бахчовановски, на ден 14.02.2007 година, склучија договор за наплата на заостанатите придонеси за пензиско и инвалидско осигурување.

ТРИМЕСЕЧЕН ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАЈ!

За периодот 01-03 месец 2007 г. ЈП „Македонски шуми“ има остварено вкупен приход од 129.072.779,00 денари, вкупни расходи од 288.690.039,00 денари и негативен финансиски резултат (загуба) од работењето во износ од 159.629.026 денари.

Во однос на остварената планска динамика, планираните приходи се остварени со 69,33%, а планираните расходи со 108,37%.

Споредбата на остварените резултати од работењето во првото тромесечие од 2007 г. со истите 2006 г., покажува дека оваа година приходите се поголеми за 28%, расходите се поголеми за 21%, но и загубата е поголема за 16,5%.

За периодот 02.01.- 31.03.2007 г. ЈП има остварено вкупен прилив од 166.948.808,00 денари, вкупен одлив од 185.422.340,00 денари и негативно салдо од 18.473.532,00 денари.

ИНФОРМАЦИЈА ЗА НАСТАНАТИТЕ ШУМСКИ ПОЖАРИ ОД 01. 01 ДО 20.04. 2007 ГОДИНА ВО ШУМИТЕ СО КОИ СТОПАНИСУВА ЈП "МАКЕДОНСКИ ШУМИ"

Согласно законот за шуми член 43 субјектите што стопанисуваат со шумите се должни да превземат превентивни, пресупресивни и супресивни мерки за заштита на шумите од бесправни сечи, шумски пожари, елементарни непогоди, растителни болести, штетници, бесправно напасување од стока и други оштетувања.

Шумските пожари се сметаат како елементарна непогода со која на шумскиот фонд му се нанесуваат повеќекратни штети.

Појавата на пожари е условена од повеќе фактори меѓу кои најзначајни се климатските услови, видот на шумските дрвја, човечкиот фактор и законската регулатива.

Најчести предизвикувачи на пожари се: несовесни сточари, ловци, излетници во шума, собирачи на лековити растенија, учесниците во сообраќајот средства кои минуваат низ шумски предели, индивидуални земјоделци кои ги палат стрништата и плевелите на своите имоти, сточарите и др.

Штетите предизвикани од пожари ги класифицираме како директни и индиректни.

За справување со шумските пожари секоја подружница има мобилни екипи на теренот, сопствени сили и регионални сили. Подружинците се поделени во 8 региони така да при појава на пожари од поголеми размери ги активираме и овие регионални екипи.

При гаснењето на пожарите наидуваме на потешкотии кои се од објективна и субјективна природа. Овде ќе ги споменеме: недоволната опременост со технички средства (теренски возила, опрема за гаснење).

Потенцираме дека за поефикасно дејствување и локализирање на пожарите неопходни се специјални возила за гаснење на шумски пожари.

На 17.04.2007 година во просториите на ЈП "Македонски шуми" се одржа состанок со релевантни институции кои се надлежни за следење и спечување на пожари.

На состанокот беа присутни следните претставници од ДЗС, РЦУК, ЈП Македонски шуми, МВР, МЗШВ и МО, и се донесоа следните заклучоци;

- Раководителите на подружинците строго да се придржуваат на Оперативните планови за заштита од шумски пожари

- При појава на шумски пожар да се извести РЦУК и Дирекцијата за заштита и спасување

- Регионалниот РЦУК да контактира со МВР, МО и Генералштабот на АРМ во случај да пожарите се од поголеми размери, со што поведува постапка за активирање на хелихоптер наменет за гасење

- Во текот на месец мај да се организира заеднички состанок со МВР, МО и подружинците при

ЈП "Македонски шуми" на тема Заштита на шумски пожари

- Во овие активности да се вклучат и градоначалниците на општините – како нивна законска обврска

- Дирекцијата на контролата на летање, има обврска да не обавестува при појава на шумски пожари, од страна на пилотите во авионите.

- Сите одговорни субјекти за заштита од шумски пожари да одржат состаноци на регионално ниво.

- Одговорните по заштита од пожари од подружниците, во текот на месец мај ќе ги обноват знаењата за заштита од шумски пожари со предавања од проф. д-р Никола Николов – Катедра за заштита од Шумарски факултет.

На состанокот во ЗЕЛС одржан на 24.04.2007 година беа донесени следните заклучоци:

- Оддосегашните искуства во текот на годината се појавуваат два максимума за појава на пожари во периодот април– мај и јули– август и во овој период треба да се засилат мерките на претпазливост од појава на шумски пожари.

- Според големината на шумскиот пожар да се вклучуваат одредени институции со цел брзо санирање на пожарот.

- Да се операционализира соработката помеѓу одговорните институции за гаснење на шумските пожари МВР, МО, МЗШВ и ЈП "Македонски шуми".

- Во гаснењето на пожарите да се вклучи и шумската полиција заради нивната мобилност односно присуност на терен.

- Инспекторите на МЗШВ од подрачните единици да ги проверат проодноста на патиштата.

- ЗЕЛС е обврзан според Законот за пожарникарство член 7 Сл. Весник на Р.М бр. 67 од 04.10.2004 година да постапи согласно законот.

- Одредување на лице за контакт од страна на ЗЕЛС за побрзо и полесно извршување на активностите.

- Да се интензивираат активностите за превентивно делување за заштита од шумски пожари.

- Да се направи список на овластени лица од градоначалниците со цел да се подобри комуникацијата помеѓу одговорните институции за справување и гаснењето на шумски пожари.

- Превземање на репресивни мерки против сторителите на шумски пожари.

**Изработил Сектор за одгледување, заштита
Сам. референт и екологија на шумите
Шум. инж. Бранко Клетнички, пом. Директор
Шум. инж. Марјанчо Колевски**

ИНТЕГРИРАНО УПРАВУВАЊЕ СО ЕКОСИСТЕМОТ ВО СЛИВОТ НА ПРЕСПАНСКОТО ЕЗЕРО ВО АЛБАНИЈА, МАКЕДОНИЈА И ГРЦИЈА

На 22-ри март 2007 година во просториите на дирекцијата на ЈПМШ се одржа работен состанок на кој присуствуваа г–дин Влатко Андоновски професор по Генетика во шумарството и облагородување на шумските видови дрвја, на Шумарскиот факултет, г–дин Nikola Zdravevski – претставник од УНДП, м–р Слободанчо Клиmoski директор на секторот на лов и ловен туризам во ЈПМШ, претставници од секторот за уредување и проектирање на шуми; – м–р Тони Јованов и инж. Блаже Ѓорѓиевски, директорот на ПШС „Преспадрво“– Ресен – г–дин Михаил Волкановски и – г–ца Македонка Коцева од ЈПМШ .

Причина за состанокот е проектот на УНДП – Интегрираното управување со екосистемот во сливот на Преспанското езеро во Албанија, Македонија и Грција во кој треба да земе учество и ЈП преку својата подружница во Ресен.

На состанокот од страна на претставникот на УНДП беа презентирани сегментите кои ќе бидат опфатени во рамките на проектот со посебен акцент на биодиверзитетот во преспанскиот регион .

По деталната презентација за тоа што се ќе биде опфатено со истиот проект и како е замислена неговата имплементација , од страна на проф. Влатко Андоновски беа детектирани сите точки во кои ЈПМШ директно или индиректно ќе биде вклучени или областите во кои ќе можат да се најдат .

По развиената дискусија во која сите учесници ги дадоа своите видувања и предложи се договори заедничка соработка во која ќе бидат вклучени претставниците од ЈПМШ секој од својата сфера на познавање и на самото место на имплементација, областа Преспанско езеро

директно ќе биде вклучена подружницата „Преспадрво“ преку расадникот која истата го поседува.

Конкретно, станува збор за ревитализација на истиот преку форсирање на одредени автохтони растенија кои се потребни за конкретното географско подрачје кое е споменато. Посебно во делот на уредувачката политика беа начнати повеќе теми од кои произлезе и предлогот таму да се отпочне со една нова пракса особено во изработувањето на шумскостопанските основи, за кои претходно ќе се изработи стратегија во која ќе бидат внесени многу нови модерни елементи кои ќе опфатат широк спектар на така наречени услуги што би биле од општа корист . Што се однесува до отпочнувањето на имплементирањето на проектот сите страни со задоволство изразија подготвеност да соработуваат и учествуваат во истиот, при што се наметна потребата од изготвување на програма која ќе ги предвиди сите точки по кои ќе се работи а воедно ќе го регулира начинот на соработка односно учеството на ЈПМШ во проектот. Во врска со расадникот кој веќе постои во рамките на ПШС „Преспадрво“ јасно беше договорено дека негова ревитализација е потребна и таквата помош од страна на УНДП би била добредојдена, бидејќи така расадникот значително ќе се з bogати со нови садници кои ќе бидат употребени за пошумување на одредени површини кои претходно ќе ги предвидат од Секторот за уредување на шуми. Што се однесува до садочниот материјал беше предложено истиот да се собере од географскиот регион околу Преспанското езеро, од дрвја претходно обележани и избрани пред се по квалитетот пропишан со веќе постоечките стандарди. За успешно имплементирање на проектот кој ќе трае четири години неопходен е студиски престој, детална анализа и мониторинг на регионот, како за флората така и за фауната. Но предноста и на ЈПМШ и на ангажираните експерти кои ќе учествуваат во истиот е во високиот квалитет и професионализам со кој располагаат и затоа се надеваме дека истиот ќе отпочне и ќе се реализира со успехот кој е предвиден. Како прв чекор со кој ќе се пристапи кон отпочнување на оваа многу важна програма ќе биде предлог програмата што заеднички ќе биде изгответа а понатаму ќе послужи и како правилник по чиј редослед ќе се одвиваат планираните активности .

Планината љубов и живот...

Оваа наша приказна овојпат ја отпочнуваме со еденубав повод, заминувањето во мирни пензионерски денови на нашиот драг и почитуван колега господинот Ристо Николов.

Роден е на 04. 03. 1942 година во с. Крлево – Кавадарци и уште по завршувањето на основното оразование се определува животниот пат да го врви по патеките на шумарството, така што се запишува и го завршува средното шумарско училиште во Кавадарци. Во 1968г. дипломира на шумарскиот факултет во Скопје и се стекнува со називот дипломиран шумарски инженер.

Ристо Николов на сликата во средина.

Оттука го отпочнува својот работен век во шумарството поточно уредувањето и проектирањето на шумите каде по една година волонтирье во 1971г. се вработува во Заводот за Уредување и проектирање на шуми. Овој тивок и мiren човек е единствениот наш колега кој целиот работен век непрекинато му го посветува на уредувањето и проектирањето на шумите и на прашањето што би одbral како професија доколку пак би бил млад и би можел да одбере со насмевка вели се разбира дека поворно би го одbral шумарството.

И навистина е така барем така велат неговите колеги од секторот за уредување и оние повозрасните и оние помладите сите со убави зборови за човекот со кого ги делеа долгите престојувања по планините ширум Македонија и сите од нив со задоволство сакаа да заминат со него на терен не само поради неговата топла и мирна природа туку и поради неговите прекрасни навики да биде и голем другар но и голем домаќин кој неретко знаел да им подготви вкусен ручек на колегите. За прекрасните билки кои неуморно ги собираал по планините знаевме сите од дирекцијата бидејќи често го посетувавме секторот за уредување

и проектирање на шуми токму поради чајот на чичко Ристе чиј мирис и вкус напросто мамеа...

Во годините посветени на шумарството тој никогаш не се противел на работните задачи туку напротив со задоволство ги прифаќал и ги работел како теренските така и другите работни задачи поврзани со канцелариската работа. Шумарската дејност не е лесна и бара многу знаење но и упорно и континуирано работење но работата во секторот за проектирање и уредување на шуми е дополнително поодговорна и со многу специфики кои бараат не само многу труд туку пред се и висока професионалност. Но исто така бара и дополнителни жртвувања од страна на вработените во овој сектор бидејќи тие голем дел од работниот век го поминуваат на терен знаејќи да бидат отсутни од своите домови каде несебично им се посветуваат на планините и на нивното уредување, а по враќањето од теренот нивната стручна работа продолжува со макотрпно работење врз картите и нивно дотерување за на крај целото искуство и сите податоци собрани од терен внимателно да се средат и така да се изработи конечна верзија на документ – Шумско Стопанска Основа. Откако ќе биде сработена и последната ситница на ваквиот голем труд што знае да биде и повеќе стотици страници се испраќа во МЗШВ од каде се прегледува и усвојува и истиот е официјален со важност од 10 години.

Нашиот чичко Ристе (многумина така го викаме поради срдечниот однос со сите нас) во својот професионален работен век има изработено над 60 Шумско Стопански Основи во Македонија и неколку во Косово и Србија и во поглед на работењето со Шумско Стопанските Основи вели дека еден инженер или (магистер) годишно треба да изработи најмногу две основи и затоа потенцира дека на сегашниот сектор за уредување и проектирање на шуми му недостасуват уште поголем број на инженери – уредувачи како побрзо би се решавале работите.

Г-динот Ристе Николов во своето работење неретко бил и на кормилото на својата матична установа која ни за миг ја нема напуштено. По една година помината на местото ВД директор тој е назначен за директор на Заводот за проектирање и уредување и веќе од наредната година и официјално започнува да ги извршува директорските обврски на кое место останува полни осум години. Но тоа што навистина привлекува внимание и вреди да се слушне е фактот што тој за целото тоа време како директор никогаш на се откажал од теренската активност и дури и во тоа време си ги изработувал своите Шумско Стопански Основи што навистина е за почит и оттука се гледа големината на човекот кој никогаш не ја преценил својата функција притоа откажувајќи се од теренските активности туку напротив заедно

со своите колеги паралелно си ги сработувал и овие важни обврски што е навистина за почит.

На прашањето зошто во времето кога можел да директорува тој не се откажал од оваа активност тој мирно вели дека да се биде прв човек на една установа значи да се има добри колегијални односи и додава:

– за мене најзначајно беше да им дадам на колегите пример од себе бидејќи така сум воспитан и поинаку неможам, значи ако првиот човек е редовен и точен во својата работа ако несебично им се предава на работните обврски голема е веројатноста колегите без поговор да го следат ни открива тој.

Ристо Николов со колегите на терен во велешко ШСО „Тополка - Карабуниште“

Во својата матична установа четири години поминува и на позицијата технички директор но во периодот во 2001 прва година (кога веќе постојајното претпријатие во чиј состав се наоѓа и Заводот за Уредување тогаш веќе сектор) тој е дел од менаџерскиот тим на ЈП Македонски шуми што значи една многу плодна работна но исто така така и менаџерска кариера за која е потребна навистина голема стручност и знаење но и несомнено голема љубов. Надвор од нашиот разговор без негово знаење ние малку поразговаравме и со неговите колеги од овој сектор кои моментално работат со него да спodelат некое свое мислење и тоа што го слушнавме беше

навистина многу импресивно. Општиот впечаток беше дека тој човек навистина е и многу почитуван и драг колега, со задоволство се навраќаа на моментите поминати заедно и речиси сите без исклучок ги издвојуваа како посебни моментите поминати на планините во долгите теренски активности а ова се дел од нивните изјави .

”Тој е човек од кого ние научивме многу и навистина не го штедеше ни својот труд но ни своето знаење. Честопати ние помладите колеги знаевме можеби и да му досадиме со честите прашања но тој секогаш стрпливо и несебично одговараше на нив . ”

”Многу често сакав да бидам со него во уредувачката група.“

”Сакавме да бидеме во иста група не само поради неговата стрпливост туку и поради неговите вкусни јадења што знаеше да ги приготви...“

”Единствениот човек во мојот живот од кого не сум слушнал да го повиши гласот и да се обрати со висок или нервозен тон...“

”Од него научив да ги собирам печурките и често заработкајувавме од нив и од тие пари си купувавме пијалок но понекогаш и јагне.“

Но исто така интересно е да се спомене податокот (добиен од постарите колеги што веќе се во пензија) дека во дел од годините кога тој директорувал со оваа установа која во тоа време функционирала со посебна сметка имало и неколку особено добри и плодни години во финансиска смисла со доста солидни плати. И бидејќи тогашниот закон за пензионирање ја нудел можноста работникот да си одбере 10 најдобри години за ставка на пензија сите луѓе кои оттаму се пензионирале ги барале да им се пресметаат токму тие 10 години.

Кога го прашавме за овој податок тој скромно ни одговори дека имало и добри и лоши години но едно останало добрите меѓучовечки односи. Сите ние сме луѓе и сите понекогаш грешиме можеби и јас некому сум згрешил нешто но тоа вероватно било при работењето и затоа ќе побарам прошка од нив но и ќе им простам на оние што намерно или случајно ми погрешиле.

Дека е човечки да се греши сите ние се согласуваме но можеби кој не работи тој и не греши...

Присекајќи се на својот почеток во работата господинот Ристо Николов ни рече дека како вчера го памти своето прво теренско излегување кое му било во друштво на колегата Павле Смичковски шум.инж. но и последната теренска активност која ја завршил со младиот колега г-динот Иво Иванов дипл. шум. инж за кои има исклучително пофални зборови но со кои споделил и прекрасни моменти.

Во последно време сведоци сме на трендот да се применуваат психологии насочени кон позитивен пристап кон работата и несомнено сите од нив укажуваат дека за да се биде успешен во некоја област без разлика која и да е таа освен знаење потребно е истата да се сака и да се работи со љубов и вероватно тука е клучот на успехот. За ваквата психологија тогаш чичко Ристе не знаел но знаел едно за да се сработи нешто добро

треба истото да се сака и токму таа голема љубов кон планините и својата работа го одржала.

Во срдечниот разговор што го водевме со шольја чај тој мирно раскажуваше за неговите почетоци но и за многу многу други спомени поврзани со планините и токму поради природата на неговата професија ни откри дека во Македонија скоро и да не постои место кaj што не бил но има работено и на планините во Србија и Косово од каде исто има убави спомени.

Почитуван колега што би издвоиле како случка или настан кој посебно се врежале во твоето сеќавање што се навистина интересни тој видно возбуден на шега вели: кога би почнал да набројувам би се подзадржале уште некој ден но посебно значајни но и интересни ми се спомените од кога нашата екипа за уредување на шумите престојуваше заедно со децата дојдени на логорување на местото викано Висока чука во 1977г. Тогаш навистина имаше добра организација на настаните и пречките од типот на послаба проодност во планините поради сиромашната патна планинска инфраструктура ги заборавувавме набрзо особено при детскиот цагор.

Учениците се интересираа за нашата работа и во тоа време им одржав и неколку предавања од географски аспект како што се ориентирањето во просторот и запознавањето на растителниот свет кој е најчест на нашите планини. Преку ден работевме а децата се врткаа околу нас и помагаа со своето присуство а ноките беа вистинско доживување бидејќи тука се играше се пееше околу логорските огнови се приготвуваше вкусна храна но настанот беше идокументиран во вид на репортажа на МТВ каде беа документирани сите операции спроведувани во уредувачката политика на шумите.

Такви убави случајки имало многу особено пријатен ми беше еден момент во седумдесетите години на планината Ниџе кога јас со уште еден мој колега седнавме да ручаме покрај потокот и на само два три метри од кaj нас помина срна и срнче мирно се напија вода и си продолжија. Таквите глетки знаат да ја стоплат душата на човекот а планините се полни со убавини но јас навистина жалам по годините кога нашите планини беа преполнни со дивеч.

Апелирам и до колегите но и до сите надлежни институции да направат напори да се задржи дивечот на нашите планини . Можеби тоа ке биде еден добар влог за во иднина особено значаен за планинскиот но и селскиот туризам.

Еве уште некое конкретно прашање. Вие како да спомнувате само за убавите нешта но имало ли и незгоди на тие ваши долги планински престои и која е разликата од вашите почетоци до сега?

Незгодни моменти имало кога некој од нас ке си повредеше нога, понекогаш се среќувавме и со диви

животни имало чести средби и со волци но во споредба со убавите моменти тоа се ситници на кои и не им се обраќаше внимание. Во врска со тоа помеѓу разликите од некогаш и сега тогаш ни беше потешко патувањето поради немањето на патишта а во последно време беше мал проблем сместувањето но сето тоа го решававме.

Какво би сакале да го видите ЈП но и како би сакале да го видите секторот за уредување и проектирање?

Шумите се огромно природно богатство и затоа би ја цитирал познатата максима:

„Ако сакате да уништите еден народ уништете му ја шумата.“

ЈП би сакал да го видам како моќна, финансиски силна и независна институција во која ќе се сведат на минимум грешките од досегашното работење предизвикани од човечкиот фактор намерно или случајно. Но напредокот во работењето освен во примена на современи технологии го гледам и со осврнување и на второстепените шумски производи како и во домаќинското управување со оваа големо богатство што ни го создал Бог а ни го доверила државата. Секторот за уредување го гледам како посебна единица која ќе се збогати и со уште поголем број на наши колеги.

Дали нешто би им порачале на колегите во дирекцијата и ширум Македонија?

Би им порачал само едно-меѓусебно да се почитуваат, побрзо да ги забораваат лошите случајки да ги памтат добрите, да ги негуваат традициите и меѓучовечите односи. Бидејќи несомнено на крајот сите сфаќаме дека најважно од се е да се остане само човек но во вистинска смисла на зборот...

За крај лично би ви поставила едно прашање... Дали и сега би биле спремен пак да ги обиколувате планините.

Со големо задоволство, тоа е мојот живот. Се дури ме крепат нозеве јас сум подготвен пак да се вложам себе си во македонските планини...

Подготви: М. Коцева

Технологија во шумарството

Технологијата и помага на шумарската индустрија да продуцира "повеќе со помалку": помалку отпад, помалку загадување, помало влијание врз околината и со помалку сировини. Шумарите се под зголемен притисок за да ги задоволат зголемените потреби на јавноста од дрвја и хартија исто како други добра од шумите. Како и да е, тие често мораат да работат под влијание на негативните критики од јавноста, кои се создадени од претставата за нашето пионерско минато, кога шумите се гледани како бескрајни и нешто што треба да биде порадо (исечено отколку насадено) освоено отколку потпомогнато. Сепак реалноста за модерната шумарска производствена индустрија е витално (растечко) шумарство, за добробит на сегашните и идните генерации. Многу време е потрошено во едукација на јавноста за тоа колку далеку индустријата е отидена. Границата е изгубена (ја нема) и денешното шумарство треба да е: општествено прифатливо (социјал ацептабле), економски изводлив (остварливо) (економикал феасибле) и еколошки исправно (здраво целосно) (екологикал соунд). Тоа исто така треба да биде политички практично и правно издржано. Сето ова значи дека дека шумарската индустријата треба да биде во чекор со современата технологија и најновите сознанија. Од компјутери, ласери и сателити до современи машини за сечење и транспорт, ова е поинаква индустрија. Подобро знаење и подобри алатки се додадени (создадени) за да се направи постојаниот развој на шумарството, реалност.

Информатичката технологија го олеснува собирањето на голема количина од прецизни податоци не само за следење на шумите, туку и за попродуктивно менаџирање со нив. Знаењето е мок и употребата на **Географски Информативен Систем** (ГИС) им овозможува на менаџерите (на терен во шума) пристап до голема количина на податоци и информации до кои што не бил возможен пристап порано. Информациите стануваат достапни со помош на алатки како **photogrammetry** (фотограметрија) (фотографии од воздух и други слики направени од авиони и сателити) и **remote sensing**, (далеченско скенирање) со кое што може да мапира (картира) големи шумски пространства и помага во надгледување и утврдување општо прифатливи

формули во искористување на шумите и земјиштето. Компјутерите се искористуваат интензивно како во канцеларија така и на терен, за складирање, обновување и анализирање на податоците кои се потребни за менаџирање на шумското земјиште и на неговите ресурси. ГИС исто така може да се искористи за создавање на разни менаџмент сценарија за оптимизирање на целите во шумарството.

Добавање (надополнување) на базата на информа-

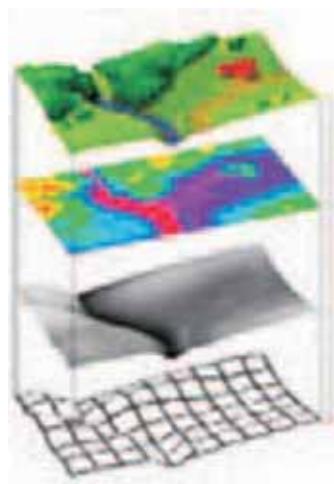
ции е научно истражување кое им помага на шумарите да го осознаат влијанието на нивната работа и помага да се решат некои проблеми со кои се соочуваат шумарите. Професијата шумарски менаџер (инжињер) бара познавање од повеќе дисциплини и нуди можности за луѓето во така различни полиња како биологија, хемија, геологија, педологија, хидрологија, геодезија, инжењеринг, компјутерски науки, шумарство, фитопатологија, ентомологија и голем број други науки (метеорологија, климатологија, екологија, градежништво, проектирање патишта). Менаџментот во шумарството (Шумарските инжињери) има бенефиции од прогресот во овие полиња.

Кога ќе се одредат плановите во шумарскиот менаџмент, високо технолошките алатки и машини им овозможуваат на шумарите да ги достигнат нивните цели на ефективен, економски и еколошки начин. Операциите што некогаш имале потреба од голем број на работници денес можат да се завршат побезбедно и поефикасно со помалку луѓе на терен. Како на пример, операциите на сеча (харвестинг) се високо механизирани и можат да бидат извршени со само две машини ((харвестер анд форњардер). Сателитес и Глобал Поситионинг Систем Сателитите и глобалниот систем за позиционирање (ГПС) им овозможува на шумарите да следат прецизни граници. Се е компјутерски управувано. Тоа е поинаков свет во денешниот шумарски менаџмент.

**Собирање на посебни податоци:
Вегетација, Див свет, Реки и Патишта
Географски Информациски Систем (ГИС)**

Информацијата е клуч за модерното менаџирање во шумарството. За планирање, пишување на менаџерски упатства, пресметување на ефектите од упатствата, менаџерите имаат потреба од моментален пристап до прецизни и значајни податоци и информации. Информации како местоположба и географија, густина на местоположбата и состав на вегетацијата, висина на дрвјата и вредност; исто како и посебни податоци како расподеленост на растителниот и животинскиот свет и локација на реките и патиштата. Географски Информациски Систем (ГИС) овозможува суштински потенцијал способност за шумарството и за другите земјишно – базирани анализи. (Географски Информациски Систем (ГИС) има голем потенцијал за примена во шумарството и во другите области кои се занимаваат со анализи на земјината површина.) Во минатото, шумарите морале да одат надвор на терен и да ги собираат податоците рачно. Тоа било работа за која што било потребно многу време и собраниите податоци биле ограничени. Современите ГИС алатки го рационализира собирањето на податоци и ги интегрира податоците на разбиралив и корисен начин. Користејќи ГИС, шумарските менаџери можат да остварат поголема продуктивност и поголем profit од шумските ресурси со помали трошоци. (на животната средина.)

Шумарите можат да ги користат ГИС податоците за помош при менаџментот во шумарството. За пример, корисниците можат да видат на еден слој колку всушност од одредена положба е шума, големината на дрвјата на друг слој и дрвни видови на друг слој. Селектираниите слоеви можат да бидат надодадени во графичка слика како што е представено на сликата.

Што е ГИС?

Географскиот Информативен Систем компјутерско базирана алатка за мапирање и анализирање на географски феномени што постојат, и настани што се случуваат на земјата. ГИС технологијата ги интегрира оперативните податоци како испитување (известувања) и статистички анализи со инзвонредна визуелизација и погодности од географските анализи кои што ги нудат мапите и визуелните слики. Создавање на мапи (мапирање) и географски анализи не се нови, но ГИС ги извршува овие задачи побрзо и со поголема прецизност отколку со мануелни методи. Податоците се собираат на терен (земја) или со далечинско скенирање и се додаваат на базата. Овие податоци можат да бидат проследени од компјутерот како визуелни апликации како што се: тип на шумска простишка и класификација на месторастење; локација на еколошко осетливи почви (ecologically sensitive) и загрозени видови; идентификација на границите на сопствениците на земјиштето; мапирање на пошвениот прекривач и карактеристики (шума, влажни почви и т.н.); постојни објекти и постојни транспортни траси (патишта). Искористувајќи ги овие информации шумарските менаџери можат ефикасно да ги надгледуваат (контролираат) нивните земјишта и креираат комплексни процеси како анализи за способност на почвата (здравје на шумите, вододелнички услови и осетливост на ерозија).

Global Positioning System (ГПС)

Главна алатка во ГИС е Глобалниот Позиционирачки Систем (ГПС). Употребувајќи ја технологијата развиена од У.С. Департмент оф Де-фенсе, употребувана од армијата и прилагодена за општа употреба, шумарите се спомогнати попрецизно да ги утврдат податоците за локацијата (латитуда, лонгитуда и алтитуда), се употребува за пресметка на дрвна маса, скицирање на местата со дрвја (одредување на локацијата на стеблата) (surveying timber plots) и мапирање патишта и карактеристики (белези) на шумата. Овие податоци, комбинирани со

фотографии (пхотограммес) и други географски податоци им помагаат на шумарите прецизно да раководат со модерни шуми .

Употребувајќи рачен ресивер. ГПС имаат предност од плејада од 24 сателити што орбитираат над земјата како појдовна точка за пресметка на позицијата во три димензии исто како и во време (моментално) . Во секое време ова созвездие овозможува употреба на помеѓу 5 и 8 сателити видливи од било која точка на земјата . ГПС може прецизно да ја утврди вашата позиција во сантиметар .

Шумарите можат да ги симнат податоците собрани во прирачниот ГПС приемник во базата на податоци и да создадат програми што ќе ги спојат во друг ГИС информации што можат да помогнат во планирањето . Како што технологијата ке станува се помала, шумарите ќе имаат пристап до преносливи ГИС алатки што ќе им помогнат да донесуваат одлуки на терен .

Пример на ГПС приемник користен од шумарите за собирање на податоци

Ласери и ЛИДАР (Light Detection and Ranging)

Ласерската технологија овозможува многу прецизен начин за одредување на растојанието и димензиите и наоѓа голема примена во премерувањето (геодезијата) и креирање на мапи . Ласерското одредување на растојание функционира со емитување ласерски бранови (пулсеви) кон објектот што се мери . Овие бранови се одбиваат (рефлектираат) од тлото или од исправени објекти како дрвја и згради . За секој бран (пулс) времето што поминува помеѓу емитувањето и примањето на сигналот се мери, што овозможува накривената (одредена) должина да биде пресметана . Оваа технологија се користи на земјата од шумарите исто како и за собирање на податоци за далечинско скенирање со ласерска алтиметрија .

Laser Rangefinders

(Ласерски мерачи на растојанија)

Рачните ласери имаат едноставна примена за шумарите, собирање на податоци внатре во и помеѓу стоечките дрвја. Шумарите можат да ги користат Ласерски мерачи на растојанија во комбинација со ГПС технологија во сечишта „timber cruising“ ГПС израмнување на мапите и собирање на податоци и т.н. кога се употребуваат правилно ласерите се многу попрецизни од традиционалните методи .

Remote sensing (Далечинско скенирање)

Remote sensing (далечинско скенирање) е начин да се добијат информации за шумската биомаса и месторастежните услови над голема област на моментален и евтичен начин. Терминот далечинско скенирање (Remote sensing), понекогаш познат како фотограметрија (photogrammetry), се однесува на мерените објекти на земјата без всушеност да се допрат, обично со помош на (служејќи се со) (means) од еден вид фотограм пхотограмме. Фотограмот (Photogramme) обично се однесува на фотографија, но најчесто значи еден вид на визуелна претстава (слика). Далечинското скенирање (Remote sensing) користи воздушни фотографии, сателитски слики, лазерска алтиметрија и радар. Сите оптички методи, вклучувајќи ги воздушните фотографии и сателитските слики, се суштински посматрање на развојот на лисната површина, што всушеност е шумска компонента што најсилно ги рефлектира или ја абсорбира видливата и инфрацрвената радијација (неар-инфрапред радијацион.). Додека вкупната шумска биомаса е понекогаш во корелација (директно зависна) со развојот на лисната површина, има многу ситуации каде тоа не е случај. Лазерските и радарскиот метод се способни да дадат подетални слики, но воглавно се поскази и се уште не се толку рас пространети. Во секој случај, употребени заедно со ГИС податоците овие фотографии (фотограмес) можат да бидат моќна визуелациона алатка за шумарите при работа надвор на терен и на компјутер.

hofen, 20 км западно од Минхен. Тоа се објектите што се наоѓаат западно од автопатот на фотографијата.

Лазерска алтиметрија

Лазерска алтиметрија е метода што овозможува многу прецизна пресметка на биомасата. Во лазерската алтиметрија, лесен пулс се испраќа од авион кон земјата. Со мерење на времето што е потребно лесниот пулс да се врати до инструментот можно е да се пресмета растојанието од авионот до површината на земјата. Некои зраци се рефлектираат од "прекривката" (настрешница), а некои поминуваат низ неа и се рефлектираат назад од површината на земјата. Ова овозможува прецизни информации за регионалната површинска елевација и просечната височина на "шумската прекривка". Постојната биомаса тогаш може да се пресмета од меѓусебниот од-податоци од лазерска алтиметрија нос (корелацијата) висината на "покривката" и драната биомаса. Во комбинација со ГПС податоците, лазерската алтиметрија може да овозможи корисни 3Д мапи од екосистемот.

Воздушно фотографирање

Воздушното, фотографирање, фотографии од објекти на земјата направени од авион, се користат веќе (во последниве) 50 години. Во минатото, тоа било воглавно користено за класифирање на шумите по тип (вид) или разграничување помеѓу шумското и нешумското земјиште. Кога се достапно постари слики, воздушното фотографирање може да овозможи една историска перспектива на развој. Сликите можат да бидат представени во стерео за да овозможат целисна интерпретација и современи слики можат да бидат представени во различни бранови должини и анализирани електронски. Воздушното фотографирање е воглавно прикладно за локални регионални анализи.

Видливо и делумна – инфрацрвена сателитска слика

Сателитските слики се достапни од пред околу 20 години. Сликите како од Ландсат се добиваат зачестено и нивната покриеност е глобална.

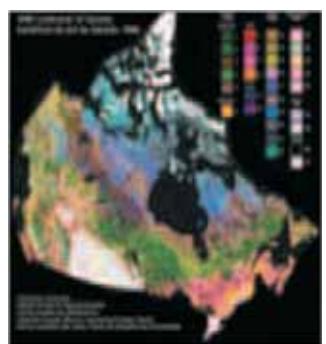
С помош на сателитските информации можат да се добијат голем број на различни податоци како на пример на присуство или недостаток на одредени вегетациски типови, за одредување на обрастот или склопот на шумата, како и за интензитетот на сечи во шумата.

Сликите се достапни во различни резолуции. Последните слики со покрупна (груба) резолуција се воглавно поевтини или се бесплатни, додека поновите слики со пофина резолуција се често поскази. Главен извор на сателитски слики со средна резолуција е Индија.

Центарот за примање и обработка на податоците од сателитот ИКОНОС е лоциран во близина на Oberpfaffen-

Synthetic aperture radar (SAR)

Секој кој ги гледал временските прогнози на телевизиските вести веројатно е запознаен со радарските слики. Како и лазерската алтиметрија, радарските сензори емитуваат сопствена електромагнетна радијација и ги снимаат и обработуваат информациите од "повратниот" (примениот) сигнал. SAR може да продуцира слика со висока резолуција без атмосферски ограничувања од оптичките методи и може да се намонтира на сателит.

Подготвил: Дипл. шум. инг. Гоце Николовски

ЕМОЦИОНАЛНАТА ИНТЕЛЕГЕНЦИЈА КЛУЧ ЗА УСПЕХОТ НА КОМПАНИИТЕ И НАПРЕДУВАЊЕТО НА ПОЕДИНЕЦОТ ВО НИВ

Само по една деценија од излегувањето во печат на светскиот бестселер ЕМОЦИОНАЛНА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА од авторот; Даниел Големан доктор на науки на универзитетот во Харвард која излезе како производ базиран на истражувањата на поголема група научници, на повидок е нова теорија за успехот на човекот, што значи дека долго застапуваната теорија која беше прифатена скоро секаде во светот дека ИК односно висината на коефициентот на интелигенција кај поединецот е клучна за неговиот успех, е разнишана. Емоциите, а не умствениот количник се вистинската мерка на интелегенцијата. После милионскиот тираж со кој книгата беше продадена едноставно оваа теорија зема се поголем замав...

Емоционалната интелегенција претставува : емпатија, читањеночувствота над другите луѓе, лидерство и управување на односите со луѓето. самосвесност, самоконтрола, управување со сопствените емоции, мотивација, социјални вештини како тимската работа, убедувањето, слушање, емоционалната интелегенција е свесноста за сопствените чувства. Свесноста за нашите сопствени чувства исто така ни овозможува да ги согледаме чувствата и на другите луѓе, да сочувствувааме со другиот човек.

Докажано е дека токму емоциите се клучот за професионален успех. Многу прашања и до ден денес се наразјаснети: зошто на пример некои луѓе се надарени да уживаат во животот ? Или зошто најдобриот ученик во класот ретко станува успешен кога ќе порасне. Зошто некои луѓе освојуваат на прв поглед, додека спрема други сме без доверба ? Накусо, кои умствени квалитети го определуваат успехот ?

Во последно време сведоци сме на се почести примери на успешни поединци кои почнале свој бизнис такаречено од нула и постигнале многу на тоа поле а притоа не завршиле високи школи или обратно од друга страна имаме доста примери на интелигентни млади луѓе кои со високи просеци дипломирале на престижни универзитети , дел од нив се дури деца и на доста богати родители кои им оставиле и голем капитал за добар старт во бизнисот но и покрај тоа истите тешко се снаогаат. Вероватно и тука пресудно влијание има емоционална интелегенција која на поединецот му овозможува добра но и позиција во предност над другите луѓе на кој тој умеет да им ги прочита мислите , желбите и да им ги предвиди следните чекори со што нема да се доведе себеси во позиција да биде измамен од своите соработници што често се случува во деловниот свет ..

Да се поседува висок степен на EQ значи и да се поседува можноста да се направат и следните чекори;

- да се направи добра стратегија на однесување на компанијата,
- да се предвиди силата на соперничката компанија,
- да се работи тимски
- да се има способност да се биде надгледуван без тоа да пречи
- да се делува мотивирачки врз вработените
- да се иницира креативност
- да се поседува и добра смисла за хумор
- да се биде доверлив
- да се чуваат тајните на другите,
- се неколку од карактеристиките што ги поседуваат личностите со висок степен на емоционална

интелигенција.

Вероватно тука лежи клучот на успехот на луѓето што од своето име и името својата компанија направиле моќни бребдови препознатливи во средините од кои доаѓаат но често препознатливи дури и во светски размери.

Најважна карика во синџирот на моќното менаџирање, за која заеднички се изјасниле научните кругови не само на западниот свет туку и на мудрите источни цивилизации е комуникацијата. За да се биде успешен неминовно е да се биде комуникативен. Но со комуникацијата во пакет оди и ФИД БЕК – от односно повратната комуникација . Овој важен сегмент со кој се согласуваат и моќници од рангот на Доналд Трамп е многу важно оружје на успешните менаџери но и на успешните луѓе. ФИД Бекот и комуникацијата се едни од клучните карики на синџирот наречен успех .. Затоа давајте ги често велат моќните , колку почесто им се даваат повратни информации на луѓето толку поваке расте нивната доверба и лојалност кон вас бидејќи секое битие се стреми кон добра информираност во спротивно довербата опаѓа што е и разбирливо бидејќи скриените нешта дури и кога се најбанални неважни ситници побудуваат недоверба и сомнечавост дека нешто се крие од нив.

Затоа кога се правени испитувања врз луѓе од различни професии дали ќе изберат пакет кој им нуди многу информации за одредена област но и мал степен на напредок од една страна и пакетот полн со можности за брзо напредување но малку информации околу тоа речиси секогаш резултатот бил во корист на првиот понуден пакет . Само мал број од испитаниците се одлучил да земе нешто непознато иако тоа било сосема легално и во ред .

Затоа сите нови истражувања се движат во правец на теоријата дека за успех во животот не е толку важен умствениот коефициент мерен со класичните тестови на интелегенција, колку карактерот на човекот. Фамозниот IQ (коефициент на интелегенција) претставува само дел од интелегенцијата. Емоционалниот коефициент EQ се дефинира како способност на личноста успешно да управува со своите чувства и правилно да одговара на чувствата на своите соговорници. Емотивно силната личност најдобро ги користи своите потенцијали не дозволувајќи луѓето и околностите да ја доведат во прашање нејзината положба.

Истражувањата во претпријатијата покажуваат дека IQ на кандидатот му помага да се вработи, додека EQ му помага да напредува. Колку повеќе напредувате во хиерархијата нагоре, толку EQ е поважен вели Големан.

Можеби отука доаѓа и теоријата која е потврдена низ милиони практични примери дека најдобри работници се оние луѓе што работат нешто што вистински ги исполнува, нешто што не го сфакаат како своевидна принуда . Најголем успех во работата сепостигнува тогаш кога лично ќе се реализирате преку неа се друго е само бледа копија .

Во добар дел од американските и канадските

компании денес покрај стандардниот IQ се испитува и EQ. На брачните двојки може да им биде од полза да ја знаат својата EQ, за да се зголемат шансите бракот да потрае. EQ помага кога им се даваат корисни совети на родителите и наставниците како да ги одгледуваат, воспитуваат и учат децата. Во САД експерименталните основни училишта ги вклучуваат: телесниот, емоционалниот и умствениот капацитет, подеднакво како и логиката .

Главно научниците се согласни дека умствениот количник претставува само 20 % од успехот, останатото зависи од различните нешта: од социјалниот статус и среќата па се до нервните патеки што го развиле мозокот со еволуцијата пред повеќе од милион години Научниците веруваат дека околу 90 % од емотивните комуникации се одвиваат невербално. Постојат различни тестови за откривање колку сме во состојба да препознаеме некое чувство. Докажано е дека оние со подобри резултати во емотивната интелегенција се поомилени и поуспешни на работа и дома. Децата кои имаат подобри резултати во EQ се поомилени во училиштето иако умствениот количник IQ им е сосема просечен. Една од највредните вештини е читањето на тубите чувства односно емпатија. Емпатијата е вродена особина, а со искуството може да се модифицира. И сосема мали бебиња се вознемираат кога ќе чујат како плаче некое друго бебе, на тој начин тие реагираат на емоцијата што ја препознале. Од друга страна, доколку околината не ги препознава чувствата или престане да обрнува внимание на чувствата што ги исказуваат, малите деца не само што престануваат да ги изразуваат, туку станува се потешко истите емоции да ги препознаваат кај другите.

Сознанијата за коефициентот на емоции даваат важна поука дека светот би бил многу попријатен, а луѓето многу порадосни кога би му предавале поголема важност на она што денес се нарекува емотивна интелегенција. Светот би бил прекрасно место за живеење кога би биле подгответи да учиме како да ја стекнуваме и практикуваме оваа вештина, зашто размената на "фини чувства" со колегите, пријателите, семејството.. на сите може да им донесе многу посреќен и поисполнет живот . Кај нас се уште малку се обрнува внимание на ваквиот така наречен момент во психологијата, засега се многу малку институциите кои го третираат оваа прашање, значајно место во тој дел на модерните трендови од областа на комуникологијата засега зазема агенцијата МОТИВА која освен следењето на новите трендови во науката ги третира и следи новите трендови во менаџментот односно позитивниот пристап во работата на компаниите и од страна на вработените и од страна на водечките тимови.

Ваквиот поинаков агол на гледање на работите можеби ќе може да ни го даде одговорот на многу прашања на кои и поединецот и науката немаа јасни одговори. Овој нов тренд вероватно ќе даде многу ЗАТОА на илјадници ЗОШТО.

Подготви: М.К.

HOT - HOT®
CONSTRUCTION GROUP

телефони:

+389 2 3097 141

+389 2 3097 109

факс:

+389 2 3097 013

STIHL®

НИМЕТ

ГЕНЕРАЛЕН ЗАСТАПНИК
ул. Теодосиј Митрополит Гологанов 28
палата Кузман – мезанин
тел. 02/31 28 339, 32 32 487
факс: 32 12 837